

TRIBUNE

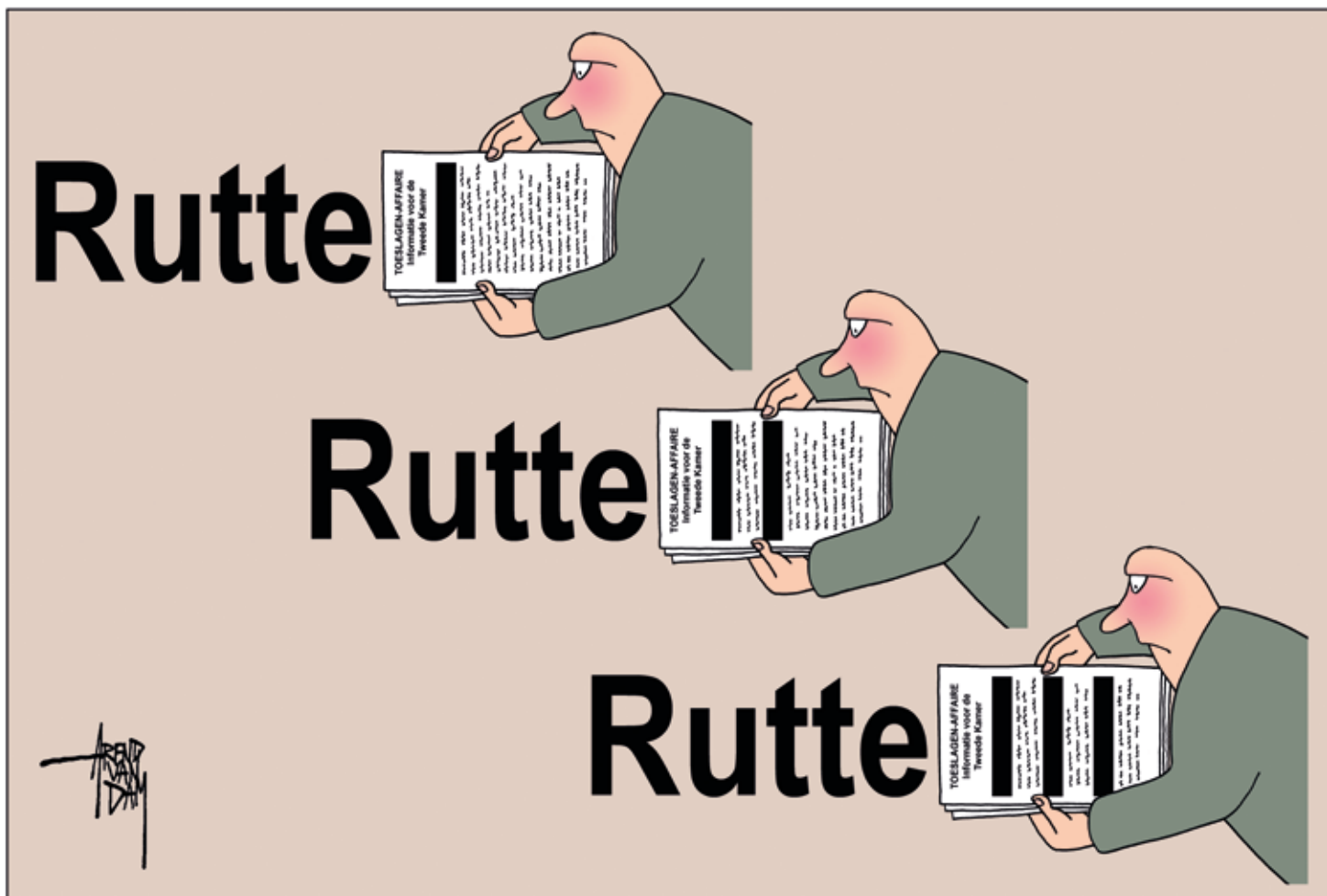
Nieuwsblad van de SP • jaargang 57 • nr. 5 • mei 2021 • € 1,75 • www.sp.nl

FOTOSERIE TRUCKER
'MAGTIG GEVOEL'

BITCOIN:
BUBBELS EN BELOFTEN

GEHEIM AGENTEN
BIJ OPRICHTING SP

Rutte-doctrine

DE SP ZET ZICH IN VOOR MENSELIJKE WAARDIGHEID, GELIJKWAARDIGHEID EN SOLIDARITEIT

TRIBUNE IS EEN
UITGAVE VAN DE
SOCIALISTISCHE
PARTIJ (SP) EN
VERSCHIJNT
11 MAAL
PER JAAR

Redactie

Diederik Olders (h), Lesley Arp
Daniël de Jongh, Xander Topma

Vormgeving

Nenad Mečava, Gonnie Sluijs

Aan dit nummer werkten mee

Robin Bruinsma, Maurits Gemmink
Anouk Pross, Karen Veldkamp

Foto omslag

Sabine van Wechem

Illustraties

Arend van Dam
Wim Stevenhagen

De Tribune op Internet

www.sp.nl/nieuws/tribune

Abonnement

€ 5,00 per kwartaal (machtiging)
of € 20,00 per jaar (acceptgiro).
Losse nummers € 1,75.
SP-leden ontvangen de
Tribune gratis.

SP algemeen

T (088) 243 55 55
F (033) 462 55 12
sp@sp.nl
www.sp.nl

Abonnementen- en ledenadministratie

Snouckaertlaan 70
3811 MB Amersfoort
T (088) 243 55 40
E administratie@sp.nl

Redactie Tribune

Snouckaertlaan 70
3811 MB Amersfoort
T (088) 243 55 42
F (033) 462 55 12
E tribune@sp.nl

De Tribune in

gesproken vorm
Belangstellenden voor
de Tribune op cd kunnen
contact opnemen met
de SP-administratie.

Incasso contributie

Veel leden van de SP betalen hun contributie via een incassomachtiging. Sinds 1 oktober 2013 incasseert de SP het bedrag van de contributie in de eerste week van elk kwartaal. Daarbij vermelden we, conform wettelijke regels het betreffende lidnummer en het zogeheten incassanten-ID van de SP, te weten **NL86ZZZ403462460000**. Bij vragen over contributie-inning, kunt u contact opnemen met de ledenadministratie van de SP, via (088) 243 55 40 of administratie@sp.nl

Tenzij anders vermeld, is op de inhoud van deze publicatie de Creative Commons Naamsvermelding-Niet Commercieel-GeenAfgeleideWerken 3.0 Nederland licentie van toepassing. <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/nl>

IN DIT NUMMER

Actueel

Gouden Roetspaan voor
Boterhammenman

4

'De AIVD was bij ons oprichtingscongres'

Geschiedenis SP

6

Zuster en revolutionair

Wereldburger
Yosé Höhne Sparborth

10

Geitstrijd

Enkhuizen mobiliseert tegen
geitenhouderij

14

'Bitcoin was digitaal protest'

Twee zijden van de cryptomunt

18

22 Nieuwe SP'ers: 'De verkiezingsuitslag voelde oneerlijk'

24 De vooroordelen van fotografe Sabine van Wechem

28 LinksVoor: Jelle van der Vliet weet wat hij later wil worden

29 Van Kent adopteert pensioenwet 50PLUS

15,16,17 Nieuws

30 Prikbord

31 Puzzel

32 Theo de Buurtconciërge

COLUMN

Kind van de rekening

Een poosje geleden sloot jeugdzorginstelling De Hoenderloo Groep. Waarom? Zorginstelling Pluryn wilde geld verdienen aan het – inderdaad schitterende – terrein waarop de instelling ligt. Zorgbestuurder en veelverdiener Karel Verwey, die overal waar hij de baas is ruzie maakt met het personeel dat het werk doet, beloofde dat er geen jongere tussen wal en schip zou vallen. De Apeldoornse wethouder en het kabinet zeiden het hem na, ondanks alle waarschuwingen van lokale en landelijke SP'ers. Nee echt, er zou geen jongere tussen wal en schip vallen. Maar talloze ouders en jongeren namen contact op met onder meer de SP en bewezen het tegendeel.

Mede op ons initiatief gaat het kabinet nu bellen met alle jongeren die hun plek zijn kwijtgeraakt. Om te kijken of ze een nieuwe plek hebben en of die goed is. Als dat niet zo is, dan moet nog voor de zomer een betere plek worden gevonden. Het is schandalig dat het zover heeft moeten komen, maar op deze manier hebben we tenminste nog iets kunnen doen voor deze jongeren.

Helaas staat dit niet op zich. De sluiting van de Hoenderloo Groep is geen incident, het is een symptoom van een piepend en krakend systeem. In Zeeland dreigt het failliet van de volgende zorginstelling. Wat is dit voor een systeem? Een jongere is geen product, en de problemen van jongeren zijn geen verdienmodel. Geld mag nooit de reden zijn om jongeren uit hun vertrouwde omgeving te halen.

Wij zullen schouder aan schouder met jongeren, hun ouders en personeel in de jeugdzorg blijven strijden voor fatsoenlijke jeugdzorg. Overal waar dat nodig is. Voor hun behandelplek. Hun baan. Maar vooral voor eerlijke zorg, waarin deze jongeren centraal staan.

Lilian Marijnissen
fractievoorzitter SP

GOUDEN ROEISPAAN VOOR BOTERHAMMENMAN

Boterhammen smeren voor arme kinderen die anders hongerig op school zitten: dagelijkse kost voor de Rotterdamse 'boterhammenman'. Lilian Marijnissen heeft hem verrast met een SP-prijs.

OP 20 APRIL reikte Lilian Marijnissen weer een Gouden Roeispaan uit. Ditmaal aan de 'boterhammenman': Rotterdammer Johan Muurlink die brood en fruit regelt voor basisschoolkinderen die zonder eten naar school komen. De Roeispaan is een eerbetoon aan mensen die tegen de stroom in roeien en daarmee een voorbeeld voor anderen zijn. Marijnissen sprak met Muurlink en met schooldirecteur Wouter van der

Windt, in de Laurens-Cupertinoschool in Rotterdam-Zuid.

Van der Windt is sinds vorig jaar directeur van de – volgens de tekst boven de ingang – leukste school in Rotterdam. Hij vertelt trots hoe het op school heel natuurlijk geregeld is; als kinderen eten willen, lopen ze even langs en krijgen ze wat. Er is gelukkig geen schaamte of gepest over dit onderwerp. Van der Windt onderstreept het belang van een volle maag: 'Je moet je prettig, fijn, veilig voelen: dan kom je vanzelf wel in die leerstand. Als je honger hebt, ga je daar niet komen.'

'Ik heb nog wat spaarcentjes'

Johan Muurlink vertelt hoe het begonnen is: 'Ik was hier op school; ik moest op het matje komen voor mijn zoon, die was niet zo braaf geweest. Toen zag ik uit mijn ooghoek dat hij zijn boterhammen deelde met een andere

leerling. Hij voelde zich betrappt, maar ik zei tegen hem: ik ben trots op jou. Ik vroeg aan de toenmalige directeur wat er aan de hand was: waarom had die leerling zelf geen brood mee? De directeur zei dat dat veel vaker voorkomt dan je denkt. Na een paar dagen was ik terug. Ik zei tegen de directeur: ik heb nog wat spaarcentjes; op deze school geen kinderen meer zonder eten. Zo is het vier jaar geleden begonnen.'

Intussen is er een stichting met andere vrijwilligers en worden leerlingen op drie scholen geholpen door de boterhammenman. Muurlink: 'Elke ochtend smeer ik boterhammen en bezorg ik dat met fruit en drinken op drie scholen hier in de buurt.' Op de vraag 'Je kan het toch niet voor heel Nederland organiseren?' heeft hij snel antwoord: 'Jawel. Mijn doel is eerst alle scholen in Rotterdam. Maar mijn droom is warme maaltijden en ontbijt op alle scholen in Nederland. Er zijn

‘Als je honger hebt, kun je niet goed leren’

potjes voor van alles. Ik zou graag zien dat er een miljoentje of 50 apart wordt gelegd voor warme maaltijden en ontbijt op school in heel Nederland.’

‘Zo een glimlach’

Muurlink is het van harte eens met Marijnissen als zij stelt dat zijn geweldige werk eigenlijk niet nodig zou moeten zijn: ‘Het is bedroevend dat dit nodig is. We leven in een heel rijk land.’ Dat zegt de voormalige kok niet omdat hij het rotwerk vindt: ‘Ik heb van alles gedaan in mijn leven. Niet zo lief geweest ook, maar dat is verleden tijd. Ik ben rijk geweest. Nu ben ik arm. Maar ik ben zo gelukkig. Ik sta ’s morgens boterhammen te smeren met zo een glimlach.’ Muurlink wil buiten beeld blijven en zoekt dus geen contact met ouders. Toen hij dat wel een keer deed, zo vertelt hij, moest hij op de grond zitten want het gezin bleek geen meubels te hebben.

Aanpakker

Muurlinks project *Niet graag een lege maag* draait op donaties. In het begin waren het wat spaarcentjes van Muurlink zelf, maar die waren al snel op. Het werk wordt nog steeds door de boterhammenman zelf gedaan. De stichting spaart nu voor een auto-tje: ‘Ik heb een zeldzame longziekte, waardoor mijn longen nog maar op 60 procent werken. Ik heb twee hartinfarcten gehad. Knieën en rug kapot, jicht, noem maar op. Dus als ik drie straten loop met zware spullen, gaan mijn longen branden en dat is nog niet het enige’, legt Muurlink uit. Met giften van sponsors en een getfunded-inzameling komt een mini-truckje in beeld en wordt het wat gemakkelijker om alleen al de 100 tot 170 kilo fruit per week te versjouden.

Marijnissen is duidelijk onder de indruk van aanpakker Muurlink. Zij weet te vertellen dat een op de vier kinderen in Rotterdam-Zuid zonder ontbijt naar school gaat. Marijnissen: ‘De vermogensongelijkheid in Nederland is, na de VS, de hoogste van alle rijke westerse landen. Want de 10 procent rijkste Nederlanders bezitten twee derde van ons totale vermogen. Als we het eerlijker verdelen in Nederland, dan kunnen we er samen voor zorgen dat er geen armoede meer is in Nederland. Zeker niet onder kinderen.’ Marijnissen wil solidariteit organiseren: ‘Dit soort liefdadigheid is prachtig, maar ook pijnlijk dat het nodig is. Zo worden kinderen afhankelijk van de goedheid van anderen. Solidariteit organiseren we met elkaar, zodat geen enkel kind met honger naar school hoeft – ook als er geen boterhammenman in de buurt is.’ •

tekst Diederik Olders
foto Maurits Gemmink

Hier kunt u de boterhammenman steunen met een gift: sp.nl/gjk
Een filmpje van de uitreiking: sp.nl/utl

Jannie Visscher
voorzitter SP

Leven in de brouwerij

Buiten komt de natuur weer tot leven en in onze partij is er eveneens volop beweging. Dat is hard nodig ook, want de schade van het neoliberale beleid wordt steeds groter. En voor steeds meer mensen ook zichtbaar. Dat laatste moeten wij benutten!

De uitslag van de Tweede Kamerverkiezingen was voor veel mensen reden om zich bij onze SP aan te sluiten. Ons nieuwe lid Jerry zegt hierover verderop in de Tribune: *‘Partijen die nu in het kabinet zitten, zijn verantwoordelijk voor de toeslagenaffaire. Maar juist de SP, die dat probleem aan de kaak heeft gesteld, verliest zetels. De partij die hoofdverantwoordelijk is voor dat schandaal boekt ondertussen winst. Dat kon ik niet met elkaar rijmen. Lid worden is stap één.’* Dat vind ik mooi: lid worden is stap 1 maar als lid kun je zoveel meer doen door actief te worden in je afdeling en je samen met andere SP’ers in te zetten voor een eerlijker land.

We zijn niet alleen actief in de buitenwereld maar actualiseren ook ons eigen beginselprogramma *Heel de Mens*. Hierover komt in de Tribune van juni meer informatie. Om Heel de Mens te kunnen actualiseren is het belangrijk om te weten hoe onze ideologie tot stand is gekomen. Daarover lees je in het interview met Ronald van Raak. Hij heeft zich verdiept in onze geschiedenis en komt tot de conclusie dat de geschiedenis van de SP ontzettend leuk is en het is een plezier om er meer van te weten. Op 3 mei hebben we een livestream uitgezonden over onze geschiedenis. Ronald van Raak voert daarin gesprekken met onder anderen een SP’er van het eerste uur. De stream is terug te kijken via SP-net. Een aanrader!

Rotterdam, 1972: SP-veteraan Remi Poppe geeft Koningin Juliana een actiefolder.

EEN KLEINE PARTIJGESCHIEDENIS

VAN FEESTZAAL WEST END NAAR HEEL DE MENS

Bijna vijftig jaar na de oprichting van de 'Socialistische Partij' in een Rotterdamse feestzaal blikt Ronald van Raak in zijn nieuwste boek terug op de jonge jaren van de partij. Terwijl veel radicaal linkse splinters uit de jaren zeventig in de vergetelheid raakten, bouwde de SP aan een modern socialisme. Van Raak: 'De combinatie van grote idealen en praktische politiek is een succesformule gebleken.'

Jan Marijnissen en Nelson Mandela, op het eerste congres van het ANC in 1993 in Johannesburg. De SP steunde het ANC niet alleen in woord maar ook in daden.

22 OKTOBER 1972, Rotterdam. Om en nabij de driehonderd socialisten kwamen op die dag bijeen in feestzaal West End, voor het oprichtingscongres van de SP. Een verslag van deze bijeenkomst ontbreekt echter in het partijarchief. Gelukkig kon Van Raak zich voor zijn onderzoek naar de beginjaren van de SP wenden tot het archief van de Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (AIVD). Voorloper BVD (Binnenlandse Veiligheidsdienst) stuurde indertijd maar liefst twee undercoveragenten op pad om het oprichtingscongres vast te leggen. Van die AIVD-verslagen heeft Van Raak dankbaar gebruik gemaakt voor zijn nieuwste boek 'Stel een daad. Een kleine geschiedenis van de SP 1972-1999.'

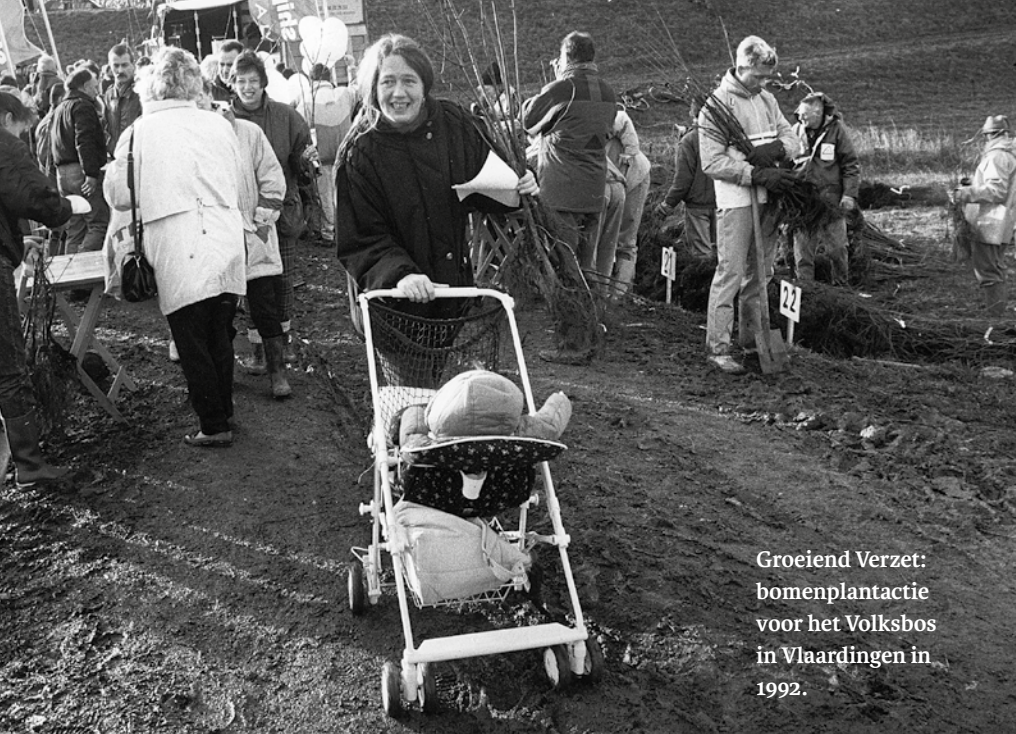
De twee AIVD-verslagen zijn als bijlagen toegevoegd aan het boek en worden hiermee voor het eerst toegankelijk voor het grote publiek. Er was slechts een telefoontje nodig om de documenten boven tafel te krijgen. 'Ik zei: ik was er niet bij tijdens dat congres, maar jullie waarschijnlijk wel', vertelt Van Raak. 'De medewerker die ik aan de lijn had moest heel erg hard lachen.' Na het invullen van een speciaal formulier kreeg het oud-Kamerlid de verslagen binnen enkele maanden toegestuurd.

De SP had tot doel "de volksmassa's achter zich zien te krijgen", noteerde een van de undercoveragenten. Langs de deuren gaan met de Tribune was wat de SP'ers onder-

scheidde van andere radicalen uit die tijd. Voor het congres van 22 oktober heette de SP nog Kommunistische Partij Nederland/marxisties-leninisties (KPN/ML). Omdat die naam aan de deur geregeld tot discussies over Rusland en China leidde, werd de partij omgedoopt tot Socialistische Partij. Een bewuste keuze om een breder publiek aan te trekken.

Volksmassa's en paniek in Zuid-Afrika

Het maoïstische principe van de 'massalijn' – je als partij onder de volksmassa's begeven en van hen leren – was een belangrijk richtsnoer voor de jonge SP. Koos van Zomeren, ten tijde van het oprichtingscongres hoofdredacteur van de Tribune, waarschuwde

Groeiend Verzet: bomenplantactie voor het Volksbos in Vlaardingen in 1992.

illegaal bos te planten: het Volksbos. Met dit 'Groeiend Verzet' werd de komst van een vuilstortplaats in recreatiegebied De Lickebaert voorkomen.

Hoe de lokale SP-afdeling in Oss aan de weg timmerde en in 1974 vanuit het niets drie raadszetels haalde, is al uitgebreid beschreven in het boek *Het Geheim van Oss*, van Kees Slager. Van Raak constateert in zijn boek dat voor iedere SP-afdeling een andere succesformule gold: 'Wat op de ene plek aansloeg, stuitte elders juist op weerstand.' In 1982 had de SP in totaal 22 lokale raadszetels in twaalf afdelingen. Daarmee was de partij in essentie de grootste 'lokale partij' van ons land. 'De theorie werd in elke gemeente anders in de praktijk gebracht', aldus Van Raak.

voor kameraden die 'vooruit rennen en niets anders dan radicale leuzen uitschreeuwen'. Tegelijkertijd liep ook de SP voorop, bijvoorbeeld op het gebied van groene politiek. Het Centraal Aktiecomitee Rijnmond (CAR), onder leiding van Remi Poppe, was een van de eerste groepen milieuactivisten in ons land.

'Als socialistische partij moet je vooroplopen. Dat deden wij als het ging om groene politiek, het signaleren van integratieproblemen, maar ook op het gebied van internationale solidariteit', stelt Van Raak. Zo stuurde het comité Van Mens tot Mens in 1976 280.000 protestkaarten naar Zuid-Afrikaanse burgers, uit solidariteit met de strijd van Nelson Mandela en het ANC tegen apartheid. Zo'n tien jaar later zamelden SP'ers 300.000 blikken voedsel en 100.000 kilo kleding in voor stakende Engelse mijnwerkers.

Pas bij het schrijven van zijn boek leerde Van Raak dat de ansichtkaarten-actie tegen de apartheid grote paniek veroorzaakte bij de Zuid-Afrikaanse regering: 'De actie was zo'n groot succes dat zelfs de geheime dienst werd ingezet om een tegenactie te organiseren, de *Skryf 'n Hollander Veldtog*. Daar werd ook een voormalig Nederlands model voor ingehuurd.' Het is nog maar de vraag of de SP'ers die destijds duizenden kaarten ophaalden wisten wat zij aan de andere kant van de wereld teweegbrachten.

De SP liep weliswaar voorop, maar was geen voorhoedepartij die de mensen nog een keer kwam uitleggen hoe de wereld in elkaar zat. 'De SP wilde juist samen met de mensen politiek bedrijven en werkte hierdoor heel emanciperend', benadrukt Van Raak.

Urinestrips

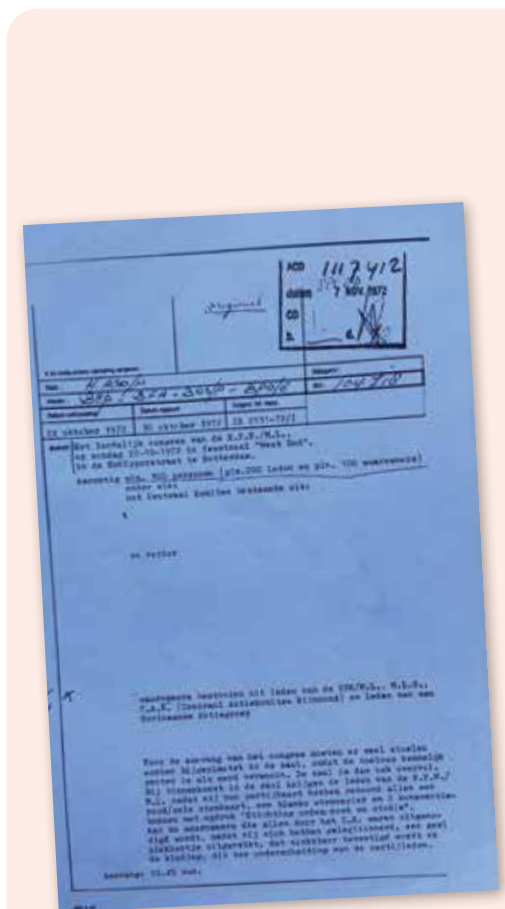
Dat de als radicale splinter begonnen SP nog altijd een begrip is in de Nederlandse politiek, is niet alleen te danken aan bekende pioniers zoals Jan Marijnissen en Remi Poppe. Volgens Van Raak is het eveneens een verdienste van voormalig partijbestuurslid Daan Monjé, die buiten de partij een tamelijk onbekende persoon bleef.

Van Raak typeert de werkwijze van Monjé als politiek ondernemerschap: 'SP'ers waren telkens op zoek naar nieuwe vormen van actievoeren. Zoals met urinestrips langs de deuren om mensen te helpen om ziektes bij zichzelf op te sporen. Maar ook: mensen mobiliseren in massa-organisaties met tienduizenden leden, zoals de Bond van Huurders en Woningzoekenden en de alternatieve vakbond Arbeidersmacht.' Een beproefde formule van Monjé was dat acties zichzelf moesten bedruipen. Kranten en pamfletten werden verkocht om geld in te zamelen voor het activisme. Tegelijkertijd werd het actievoeren in die periode volgens Van Raak steeds meer een doel op zich en raakten de grote idealen wat op de achtergrond.

SP'er zijn was in die beginjaren een manier van leven. Veelzeggend is de opmerking in een partijverslag uit 1972: 'Vanaf nu is ieder partijlid verplicht om een avond in de 2 weken vrij te nemen.' Die kadaverdiscipline heeft de tand des tijds niet doorstaan. 'Gelukkig heeft de partij inmiddels geleerd dat we niet het onmogelijke van mensen moeten eisen. Maar tegelijkertijd kon activisme ook in die beginjaren echt een feest zijn', constateert Van Raak. Zo wist SP-veteraan Remi Poppe in 1992 duizenden Vlaardingse op de been te krijgen om een

Van blauwdruk naar meetlat

Eind jaren tachtig nam de partij definitief afscheid van de marxistisch-leninistische wortels. Het partijbestuur presenteerde een programma voor een socialistisch Neder-

Verslag oprichtingsvergadering SP op 22 oktober 1972 uit de archieven van de AIVD.

land, Handvest 2000: Een maatschappij voor mensen.' Dit Handvest werd in alle afdelingen besproken en uitgebreid bediscussieerd in de Tribune. Ook werd het verspreid in buurten waar de SP actief was, zodat iedereen commentaar kon leveren.

Van Raak: 'Wij SP-leden dragen onze beginselen in ons hoofd en in ons hart. Daarom moet de discussie hierover van onderop worden gevoerd. Zo zijn we in 1999 tot het prachtige beginselprogramma Heel de Mens gekomen.' De schrijver-filosoof maakte zelf kennis met de SP tijdens het congres over Heel de Mens, in Zwolle. 'Veel mensen leken gelukkig met de nieuwe koers van de SP, andere leden hadden duidelijk moeite met het afscheid van vertrouwde begrippen', schrijft hij over die bewuste dag, waarmee hij bovendien zijn boek eindigt.

'Heel de Mens was gebaseerd op de praktijk van ons lokale activisme. Onze ideologie was niet langer een blauwdruk voor de toekomst, maar een meetlat voor het heden.

'Actievoeren kon ook in de beginjaren al echt een feest zijn'

Dat was moeilijk voor sommige leden met een zekere nostalgie. Maar al die kleine partijtjes met abstracte theorieën zijn uiteindelijk allemaal te gronde gegaan', aldus Van Raak.

Ideologische zuurstof

De komende anderhalf jaar zullen SP-leden in het hele land met elkaar in discussie gaan met het doel om Heel de Mens te evalueren en actualiseren. Volgens Van Raak is dit soort discussies 'de ideologische zuurstof voor onze praktische politiek'. Op 22 oktober 2022 bestaat de SP vijftig jaar: een symbolische dag om met geactualiseerde beginselen de toekomst tegemoet te gaan.

Van Raak: 'Als je een discussie over onze beginselen gaat voeren, moet je natuurlijk eerst weten hoe die tot stand zijn gekomen. Daar ben ik me in gaan verdiepen. Mijn aantekeningen werden inline's en hoofdstukken. Zo heeft mijn boek eigenlijk zichzelf geschreven. Boeken over de geschiedenis van het socialisme zijn vaak taai en saai. Maar de geschiedenis van de SP is ontzettend leuk: er valt genoeg te lachen bij het lezen van dit boek.'

tekst Lesley Arp • foto's archief SP

UNDERCOVER IN ROTTERDAM

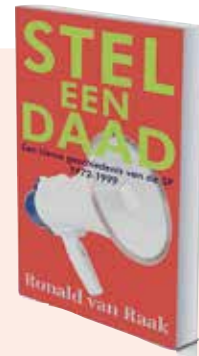
Voor zijn onderzoek naar de totstandkoming van het SP-beginselprogramma Heel de Mens ging Ronald van Raak terug naar het prille begin. Onderstaand fragment uit Stel een Daad beschrijft de geboorte van de partij door de ogen van twee undercoveragenten.

"Deze geschiedenis wilde ik beginnen met een verslag van het oprichtingscongres van de SP op 22 oktober 1972, maar zo'n verslag was in de archieven van de SP helaas niet voorhanden. Daarom benaderde ik de AIVD, omdat ik vermoedde dat de oprichting van de partij destijds ook kon rekenen op de aandacht van de geheime dienst. Mijn vermoeden bleek terecht, bij de AIVD lag een goed en feitelijk verslag dat ik voor dit onderzoek mocht gebruiken. Ik vind het bedenkelijk dat de geheime dienst een undercoveragent stuurde naar de oprichting van de SP, maar als historicus ben ik daar blij mee. Daarom kon ik dit stuk schrijven. En weten we dat bij aanvang van deze vergadering veel stoelen moesten worden bijgezet, omdat de toeloop kennelijk groter was dan verwacht. 'De zaal

was dan ook overvol', aldus het verslag van de BVD-agent.

Bij binnenkomst in feestzaal West End in Rotterdam kreeg iedereen twee consumptiebonnen, "met opdruk Stichting onderzoek en studie", meldde de agent met verwondering. Op de uitnodiging die de deelnemers hadden gekregen stond dat de mensen hun brood voor tussen de middag zelf moesten meebrengen. Van de kleine driehonderd aanwezigen waren er tweehonderd lid van een al bestaande partij: de KPN/ML, dat is de voorganger van de SP. Daarnaast waren er nog zo'n honderd 'waarnemers', of mensen van aanverwante organisaties die waren uitgenodigd. Van de KEN(ml), de MLS, het CAR en van een Surinaamse actiegroep. KPN/ML was de Kommunistiese Partij Nederland/marxisties-leninisties, KEN(ml) de Kommunistiese Eenheidsbeweging Nederland/marxisties-leninisties, MLS de Marxistisch Leninistische Studentenbond.

Uit de stukken die ik kreeg van de AIVD maak ik op dat niet één, maar minimaal twee

spionnen aanwezig waren bij de oprichtingsvergadering van de SP. Naast een uitgebreid verslag van 30 oktober 1972 zit in de stukken ook een kort verslag van 26 oktober 1972, dat van een andere hand lijkt te zijn. Van een agent die samen met de leden van de KPN/ML in de bus vanuit Nijmegen naar Rotterdam was gekomen. Deze agent schat dat op het SP-congres 'ongeveer 230 personen' aanwezig waren (het uitgebreide verslag spreekt van 'plm. 300' mensen). Dit was de grootste afdeling van de KPN/ML, vanuit Nijmegen waren volgens deze 'tweede agent' 46 leden naar het congres afgereisd. Uit uitnodigingsbrieven in het archief van de SP maak ik op dat nagenoeg alle leden van de KPN/ML bij de oprichting van de SP in Rotterdam aanwezig waren."

Nieuwsgierig geworden naar het vervolg van deze 'kleine geschiedenis'? Het boek *Stel een Daad* is te bestellen via shop.sp.nl

‘IK ZAL NOOIT IEMAND NAAR DE WEG VRAGEN’

Het onnavolgbare levenspad van SP'er Yosé Höhne Sparborth, geboren als Trees, liep over drie continenten en lag bezaaid met moeizaam te slechten hindernissen. Op wonderbaarlijke wijze hield zij de rug recht. De littekens op haar ziel laten zich evenwel niet gladstrijken. ‘De vluchteling, de ongewenste vreemdeling zal nooit uit mij verdwijnen.’

YOSÉ HÖHNE SPARBORTH werd in 1946 geboren. In het in de Tweede Wereldoorlog verwoeste en na de bevrijding door de Russen verdeelde Berlijn; als dochter Maria-Theresia (Trees) van de Nederlandse Jos de Vries en de Duitse Horst Höhne Sparborth. Moeder Jos baarde haar tweede dochter in een militair voertuig van de Amerikanen. Een buurvrouw had aan Amerikaanse soldaten gevraagd om de door heftige weëen gekwelde vrouw naar het hospitaal te brengen, maar de baby kwam onderweg daarnaartoe al ter wereld.

Trees, want zo heette Yosé tot haar achtentiende, zou nog twee broertjes krijgen. Wie Yosé wil begrijpen, of ten minste een beetje kennen, moet iets weten over haar familiegeschiedenis. Zonder beschrijving daarvan ontbreekt elk perspectief. Yosé duikt diep in haar herinneringen en vertelt haar verhaal. Het is haast ondoenlijk de stroom aan herinneringen te kanaliseren, omdat ze van achter naar voren en van links naar rechts zwenkt en alles wat zij uit haar geheugen peurt relevant is.

Laten wij, zo beknopt mogelijk en binnen de ruimte die de Tribune ons biedt, maar gewoon bij het begin beginnen en meedeinen op de golven van haar betoog.

De man die haar vader zou worden, Horst Höhne Sparborth, was een voordrachtskunstenaar met als specialisatie Faust, het personage uit het gelijknamige werk van Johann Wolfgang van Goethe. Daarnaast regisseerde hij, bij een theater in Berlijn. Toen Horst in 1934 weigerde om joden te ontslaan, werd hij voor heropvoeding in het eerste Duitse concentratiekamp in Dachau geplaatst. Dankzij zijn vader, die de kampcommandant kende, kwam Horst uiteindelijk vrij. Getraumatiseerd, dat wel.

De Tweede Wereldoorlog stond op punt van uitbreken. Horst moest onder de wapenen, zij het met een speciale opdracht: langs de linies trekken om de Duitse troepen met cabaret te vermaken. Zo kon het gebeuren dat hij ook in Nederland zijn redenaarskunsten vertoonde en op het strand van Egmond aan Zee Jos de Vries ontmoette. Ze werden verliefd en trouwden op de laatste dag van 1942, hartje oorlog. In het vaderland van de echtgenoot, door Nederlandse ogen gezien het land van de bezetter.

Twee jaar na het einde van de oorlog verhuisde het gezin Höhne Sparborth van Berlijn naar het stadje Wittstock, in de Russische Bezettingszone (vanaf oktober 1949 de DDR), waar vader Horst als antifascist een baantje kreeg als docent op een gymnasium. De Russen vervingen alle op scholen werkzame nazi's door erkende Duitse verzetsmensen.

Na de volksopstand in 1953 tegen het Oost-Duitse regime keerden de kansen. Een vlucht naar West-Berlijn was onafwendbaar. Horst kreeg er als politiek vluchteling voor hem en zijn vrouw en vier kinderen een schamel onderdak in een als opvanglocatie ingericht voormalig ziekenhuis. Yosé zegt daar nu over: ‘Je kreeg als politiek vluchteling bijzondere rechten en werd niet als gelukszoeker beschouwd. Wie uit de DDR was gevlucht, gold als hét bewijs tegen het communisme. Later begon ik te begrijpen dat de vluchtelingen werden misbruikt in het politieke spel, zoals dat tot op de dag van vandaag nog steeds gebeurt.’

Terwijl vader Horst onverdroten maar tevergeefs bleef zoeken naar een baan en een woning (‘de ambtenaren wilden liever niets te maken hebben met echte antifascisten’) bereidde moeder Jos een terugkeer naar Nederland voor. Zij stond te boek als landverraadster en moest hemel en aarde en zelfs de koningin – per brief – bewegen voordat er toestemming werd gegeven. Vlak voor vertrek belandde Horst met een zenuwontsteking in het ziekenhuis. Hij bleef achter in Berlijn en zijn echtgenote, twee dochters en twee zoons vertrokken in januari 1955 naar Nederland. Voorgoed. Horst zou zich nooit bij zijn gezin voegen.

Een adempauze voor Yosé. Ze schenkt koffie in. Het is passen en meten in het huiskamer-tje van haar piepkleine huisje in de Utrechtse Lange Nieuwstraat. Het wooncomplex heet Beyerskameren en werd eind zestiende eeuw gebouwd om armen te huisvesten, om precies te zijn weduwen met kinderen. Yosé hoefde niet lang na te denken toen zij in 1992 het aanbod kreeg om een van de vijftien hofwoninkjes te huren. Voor 89 gulden(!) per maand. Nu betaalt ze om en nabij de 230 euro. Projectontwikkelaars zullen watertanden bij de aanblik van dit rijksmonument, maar kunnen een overname gelukkig op hun buik schrijven. De particuliere stichting die

‘Als vluchtelingen zijnde werden wij misbruikt in het politieke spel, zoals dat nu nog steeds gebeurt’

Haar ervaringen uit Irak leidden tot samenwerking met moslims en joden in Utrecht

over de verhuur gaat, zal de oorspronkelijke bedoeling nooit verloochenen en verkwan-selen en bovendien houdt de gemeente een oogje in het zeil.

Ze pakt de draad weer op. Yosé (Trees) was 8 toen ze met haar moeder, zus Toos en de twee broertjes in Harlingen arriveerde. Daar werden ze opgevangen door de zusters Franciscanessen. Toos en Trees moesten naar een meisjesspensionaat in Oudewater en kregen het stempel 'moffenkind'. Trees hulde zich in stilzwijgen, keek goed om zich heen en paste zich aan. De veelvuldig ge-maakte opmerking 'jij moet jouw geschiede-nis kennen' en zinspelingen op haar status als vluchteling trokken diepe sporen, al liet de in zichzelf gekeerde Trees niets merken van haar gekwetstheid. Niemand kon door haar pantser heen breken.

In 1957 werden de twee zussen herenigd met hun moeder, die in Den Helder een woning en een baan had gevonden. Na de nodige omzwervingen in West-Friesland werd Hoorn het voorlopige eindstation. Op school deed Trees het naar omstandigheden goed, ze had een talent om met kinderen om te gaan en de Kweekschool in Amsterdam leek een passende keuze. Ze ging naar een internaat. De school werd geleid door de Arme Zusters van het Goddelijk Kind, later omgedoopt in de Zusters van de Voorzienig-hed, de congregatie waarbij zij zich in 1964 zou aansluiten.

Ze verruilde haar burgerkloffie voor het habijt en zou vanaf dat moment als zuster Yosé door het leven gaan. Niet zozeer uit roeping als wel om de geborgenheid van de religieuze gemeenschap maakte zij deze in-grijpende keuze, al bleef ze tot in lengte van jaren twijfelen. Was zij wel waardig genoeg om deel uit te maken van de kloosterorde? Ze droomde ervan om missionaris te worden en begon te praten. Ze doorbrak niet alleen de stilte om haar heen, ze kreeg progressieve ideeën, leerde over de achtergronden van de bevrijdingsoorlogen in Zuid-Amerika en Afrika en irriteerde soms zelfs medezusters met haar uitgesproken opvattingen over de Koude Oorlog, het feminisme en de kerkver-nieuwing.

De revolutionair in Yosé werd wakker. De solidariteit met de onderdrukte bevolkin-gen, gevoed door haar eigen historie, en de empathie met vluchtelingen over de hele wereld vormden de vrouw die ze nog steeds is. Hoewel ze er destijds wel voor waakte om al te fel van leer te trekken. Ze zegt: 'Ik was volgestopt met woede. Ik woonde op een vulkaan en God verhoedde dat iemand de stop eruit zou trekken. Die razernij zit er nog altijd in, maar ik heb geleerd om boosheid om te zetten in creativiteit.'

Ze stond voor de klas, was werkzaam in de gezinszorg en in club- en buurthuizen en ontdekte uiteindelijk dat haar hart bij het vredeswerk lag. In 1978 sloot Yosé zich aan bij de spraakmakende Dominicaanse com-muniteit Bruno Giordano, een gemengde leefgemeenschap in Utrecht. 'Er kwam een soort oerdrift in mij los.'

Ze sloeg haar vleugels uit en werd een we-reldburger.

De vredesbeweging in de DDR ('mijn vader-land') kruiste haar pad en ineens begon ze te begrijpen hoe politiek haar geheime familie-geschiedenis was. Zuster Yosé ontpopte zich

als een criticaster van de rooms-katholieke kerk, omarmde de vernieuwingen van het Tweede Vaticaanse concilie, onderhield nauwe contacten met de christelijke vredes-beweging in de DDR en stelde zich actief op in de dialoog christendom-marxisme.

Tijd voor nog een beker koffie. Op ander-halve meter aangereikt, al is dat krap aan in de beperkte ruimte van haar met boeken volgestouwde woonkamertje met kruisen aan de wand, een geschilderd portret van een tante op wie zij sprekend lijkt en een boe-kenplank gevuld met hamsterknuffels van de grootgrutter die maar blijft volhouden op de kleintjes te letten.

We gaan verder.

In 1989 viel de Berlijnse Muur, een jaar later kwam Yosé ernstig ten val. Ze mocht van de Dominicanen revalideren op Aruba, waar ze twee jaar zou blijven. Daarna opende het La-tijns-Amerikaanse continent zich voor haar. El Salvador, Nicaragua en nadien Colombia en Chili, Yosé sloot de bevrijdingstheologie in haar armen en liet zich leiden door de omstandigheden. 'Als ik in een gewelddadig land de weg weet, ga ik waar ik wil zijn en als ik de weg niet weet, mogen ze mij komen ha-len. Ik zal nooit iemand naar de weg vragen, uit angst voor mogelijke vijandigheid. Dat zit kennelijk diep. Ik zal me ergens altijd vluchte-ling blijven voelen.'

Yosé verleende niet alleen geestelijke steun, ze gaf theologische en weerbaarheidscursus-sen en bleek over onvermoede talenten te beschikken. Hoewel ze zelf zegt dat ze alles van de lokale mensen heeft geleerd ('zij heb-ben mij ontwikkeld, niet ik hen'). Jarenlang gaf ze intuïtieve massagetherapieën, met haar eigen handen hielp ze beschadigde vrouwen en mannen. 'Daar landde ik in mezelf.'

En daar begonnen haar reizen door dat werelddeel. Veelal met de bus. Niet om het Woord van God te verkondigen, maar om de daad bij het woord te voegen en medemensen in nood bij te staan en te bemoedigen. Dat deed ze ook in Irak, waar ze meerdere malen is geweest en na een onderbreking vanaf 2014 opnieuw regelmatig verbleef om de door haarzelf opgebouwde vredescontacten te onderhouden. Die ervaringen op hun beurt zouden weer leiden tot verschillende vormen van samenwerking met moslims en joden in Utrecht.

Tot op de dag van vandaag is Yosé actief op diverse kerkelijke en maatschappelijke fron-ten in haar woonplaats. Twee jaar geleden

sloot ze zich aan bij de SP. 'Ik wilde politiek betrokken raken en de stad eindelijk eens goed leren begrijpen en doorgronden. Ik koos voor de SP, omdat deze partij de meeste ruimte biedt aan – en aandacht vraagt voor – de mensen die het niet breed hebben.'

Ze was al eens eerder lid van een politieke partij, van GroenLinks om exact te zijn. Dat avontuur duurde niet lang. Yosé hield het voor gezien toen een prominent partijlid zich kritisch uitliet over de missie naar Afghanistan en door de partijleiding mond-dood werd gemaakt. 'Eigenlijk past geen enkele partij voor honderd procent bij mij. De SP komt nog het dichtst in de buurt van waar ik voor sta en waarin ik geloof.'

Yosé heeft al een aantal afdelingsvergaderingen bijgewoond en bracht ook SP-krantjes rond, totdat ze merkte dat ze dat fysiek niet meer kan opbrengen. Geestelijk is zij, voormalig moffenkind en tot twee keer toe vluchteling op jonge leeftijd, zo scherp als een mes. 'Wat mij het meeste bevalt aan de SP, wat ik charmant vind, is de interactie tussen hoger en lager opgeleiden. Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen klassen, iedereen wordt gelijkwaardig behandeld en bejegend. Dat bevalt mij.'

Yosé zou Yosé niet zijn als ze niet ook een kritisch geluid liet horen. 'Ik vind dat er te krampachtig is omgegaan met de jongens en meisjes van ROOD en dat hele gedoe met het Communistisch Platform. Een oprechte partij moet met zuivere argumenten komen en niet bang zijn voor partijgenoten met een afwijkende visie. Als de SP jongeren aan de kant schuift, komt de vergrijzing dichterbij en dat moeten we niet willen.'

Over immigratie en vluchtelingen houdt Yosé Höhne Sparborth met enige regelmaat een lezing ('dat wil ik ook best eens voor de SP doen'). Voor nu houden we het bij deze opmerking: 'Vluchtelingen worden ingezet in politieke machtsspelletjes, in het Westen denken we nog altijd koloniaal. Opvang in de eigen regio? Toen het conflict met IS op het hoogtepunt was, waren er alleen al in Irak zes miljoen vluchtelingen. Nu telt het Midden-Oosten zeker vijf miljoen ontheemden. Als je dan ziet over welke aantallen op te vangen vluchtelingen Europa het niet eens kan worden... Dat staat in geen verhouding. Wat dit vraagstuk betreft, mag de SP nog wel wat ruimhartiger zijn.' Dan: 'Mag ik dit nog kwijt? Het is jammer dat Sadet Karabulut is gestopt als Kamerlid. Haar heb ik hoog staan.'

'De razernij zit er nog altijd in, maar ik heb geleerd om boosheid om te zetten in creativiteit'

Een laatste vraag aan Yosé. Over vluchtelingen gesproken: hoe is het destijds met jouw vader afgelopen? Hij bleef immers achter in West-Berlijn. 'Hij is hertrouwd en heeft een nieuw bestaan opgebouwd. Ik miste hem heel erg. Uit solidariteit met mijn moeder heb ik hem lange tijd gemeded, maar vanaf 1970 zocht ik hem elk jaar op. Dat waren plezierige ontmoetingen. Weet je, mijn leven oogt als een ruïne die alleen ik bewoonbaar kan maken. Dat lukt vrij aardig.' •

tekst Robin Bruinsma
foto's Maurits Gemmink

Enkhuizen komt in opstand tegen een invasie van geiten. Strijdbare SP'ers steunen bewoners, ondanks fikse tegenwerking.

NOORD-HOLLANDSE BOKKENSPRONGEN

Margreet Keesman, Baris Ermis, Wim Hoogervorst, Cindy o'Bryan en Marga de Blank aan het flyeren.

'IN NOORD-HOLLAND is in 2018 een geitenstop ingegaan. Vijf dagen daarvóór werd een vergunningsaanvraag ingediend om een enorme geitenstal te bouwen, vlak bij een woonwijk. Door een boer uit Varsseveld, die te maken had met de Gelderse geitenstop en toch wilde groeien.' Aan het woord is Margreet Keesman, SP-fractievoorzitter in Enkhuizen. De bijzondere afdeling daar draagt de naam SP West-Friesland. Het is een SP-bolwerk waar de SP de grootste is en bij de vorige gemeenteraadsverkiezingen zelfs groter werd, maar niet in het college kwam. Keesman: 'Enkhuizen is een oude visserijstad met heel eigenwijze mensen.' Eigenwijze mensen, die zich niet zomaar neerleggen bij het plan om 2000 geiten te huisvesten op 200 meter afstand van een grote woonwijk.

Bijna alle partijen in de Enkhuizer gemeenteraad vonden destijds dat het college alles moest doen om de geitenstal tegen te houden. Keesman: 'Uit voorzorg. We kenden de Q-koorts en de gevolgen van grote stallen voor mensen met luchtwegproblemen.' Niks aan de hand, zou je denken. Totdat Keesman

ineens begin dit jaar in het lokale krantje las dat de gemeente de vergunning had verleend, op 22 december. Toen ging het los.

Trucje

Er was een bewonerscomité, Stop de geitenhouderij. De grootste trekker is getrouwd met een vrouw met ernstige astma. Keesman: 'Daar is de SP mee opgetrokken. We wilden mensen mobiliseren. De bezwaartermijn was al ingegaan op 22 december – een trucje om het aantal bezwaren te beperken. We hebben flyers laten drukken en rondgebracht in een cirkel van 5 kilometer rondom de geplande geitenhouderij. We riepen op om bezwaar te maken, hadden op de SP-website een voorbeeld-bezwaarschrift.' De krant werd erbij gehaald en al snel waren er maar liefst 470 bezwaarschriften binnen. De gemeente meende dat mensen die verder dan 2 kilometer weg wonen geen belanghebbende waren. Keesman: 'Terwijl uit onderzoek blijkt dat zeker tot 5 kilometer mensen longproblemen kunnen krijgen.'

Maar liefst 300 mensen zaten in een video-bijeenkomst over het besluit. 'Daar bleek

dat er een negatief GGD-advies was. Voor de volksgezondheid was het volgens de GGD niet goed om daar een geitenhouderij neer te zetten', vertelt Keesman. Ophef! Ook de juristen van de gemeente wilden eerst wel even dat rapport zien. Met een negatief GGD-advies kunnen er ook geen nieuwe huizen worden gebouwd. 'Terwijl we nu al een enorm woningtekort hebben.' Lang verhaal kort: er moet mogelijk een milieu-effectrapportage komen en dat is waarschijnlijk goed nieuws voor de bewoners. 'We laten dit niet zomaar over onze kant gaan,' zegt Keesman strijdbaar. Een houding die goed uitkomt, want ze kreeg een whatsappberichtje van de burgemeester dat zij mogelijk de gemeentewet had overtreden omdat ze bewoners had opgeroepen bezwaar te maken. Ze besloot zich niet de mond te laten snoeren en wist – na overleg met het landelijk SP-bureau – de burgemeester tot excuses te brengen dat hij iets dergelijks geïnsinueerd had. 'We hebben blijkaar beet.' •

tekst Diederik Olders
foto archief SP West-Friesland

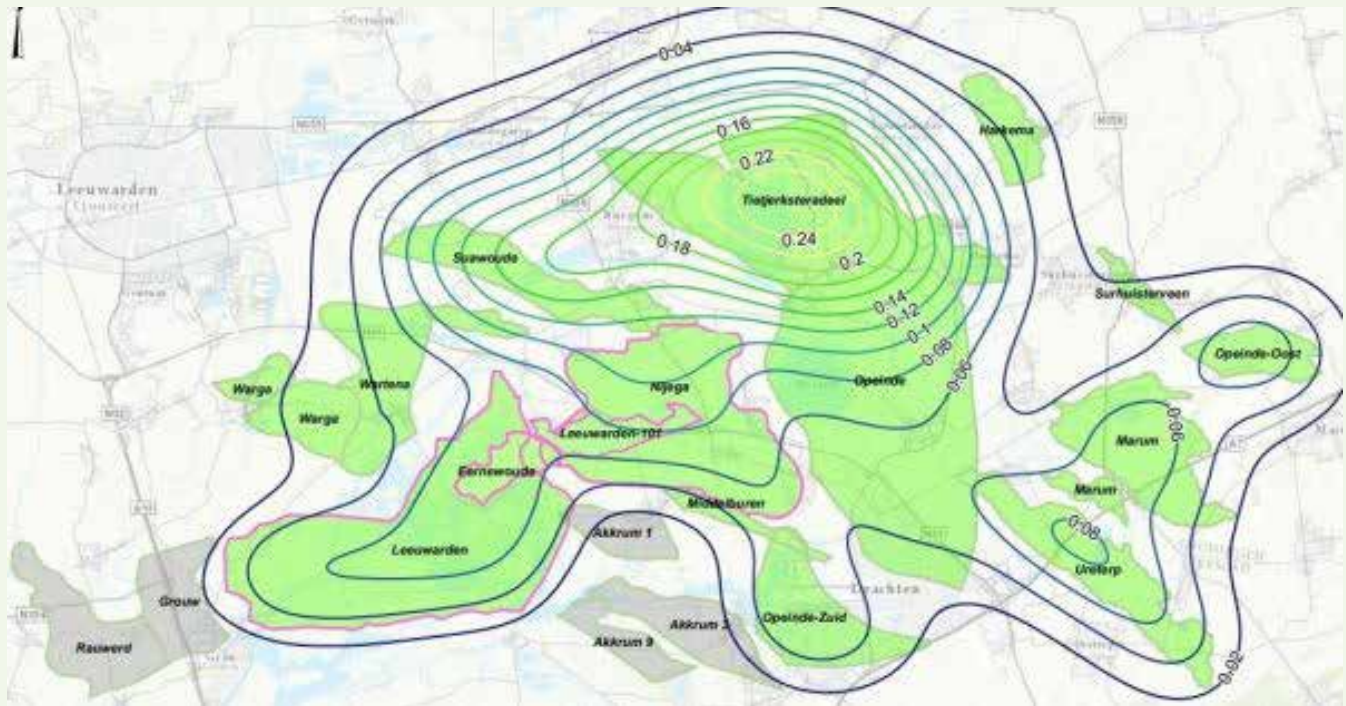

foto Avaaaz.org

> PETITIE TEGEN EXTRA FRIESE GASWINNING

Aardbevingen, bodemdaling, kapotte huizen, zieke mensen, woedend verzet: het voorbeeld in Groningen zal toch wel afschrikken als het gaat om gaswinning? Nee hoor. In Friesland zijn nu plannen om extra gas te gaan winnen uit het zogenoemde Tietjerk-gasveld. Energie-multinational Vermilion wil tot 2050 11,3

miljard kubieke meter gas extra uit de grond halen. Gemeenten en provincie hebben hun zorgen geuit, maar gaan er volgens de mijnwet niet over. SP-Tweede Kamerlid Sandra Beckerman trok al aan de bel in Den Haag; niet alleen de bodemdaling en kans op aardbevingen is een zorg, ook is de vraag hoe dit plan past in

de transitie naar duurzame energie. Wat betekent het voor het halen van de doelen van het klimaatakkoord als je méér in plaats van minder fossiele brandstoffen uit de grond haalt? De SP is in Friesland samen met andere partijen een petitie gestart: sp.nl/frysgrun

foto SP Nijmegen

> SNEL WARM DOUCHEN

Nou ja, 'snel': de klachten in de Nijmeegse Vijverhorstflat begonnen al in 2008. Al die tijd kampten bewoners met kou, een haperende verwarming en water dat niet echt warm werd. Pas vijf jaar geleden gaf de Klachtencommissie Woningcorporaties de bewoners gelijk. Verhuurder Portaal moest aan de bak. Vijf jaar later is er nog niks gebeurd. En nu komt het snelle succes: de bewoners stapten naar de SP, hingen spandoeken op, kregen aandacht in de media en prompt kwam Portaal in actie. Met een bijeenkomst, toezeggingen zwart op wit en 500 euro voor bewoners. SP-gemeenteraadslid Biljana Markovic was betrokken bij de actie en feliciteert de bewoners met hun succes: 'Het is ontzettend knap dat de Vijverhorstbewoners in zo'n korte tijd zoveel voor elkaar hebben gekregen.' Een toezegging is nog geen warme douche, dus de SP houdt de voortgang goed in de gaten.

> FAKKELSIGNAAL VOOR GRONINGEN

Met een fakkeloptocht heeft de SP begin april aandacht gevraagd voor de achterstand in het versterken van huizen in het Groningse gaswinnings- en dus aardbevingsgebied. Er staan nog 30.000 schademeldingen open en veel Groningers wachten al jaren op een oplossing. Aan commissaris van de Koning René Paas is een zwartboek aangeboden met schrijnende verhalen. Gedupeerde Sandra van der Laan, tijdens de bijeenkomst: 'Wij zijn ten einde raad. Het enige wat wij willen is gewoon ons eigen huis terug. Is dat echt te veel gevraagd?'

SP-Tweede Kamerlid Sandra Beckerman: 'Deze week bleek dat er te weinig geld is voor de versterking van huizen. Terwijl de staat ruim 400 miljard heeft verdiend aan de gaswinning en Shell en Exxon al ruim gecompenseerd zijn, blijven gedupeerden

in diepe ellende zitten. Dit onrecht moet eindelijk stoppen.'

Successen Tweede Kamer

Een week later vertaalt Beckerman het fakkelsignaal in successen in de Tweede Kamer. Die steunde SP-voorstellen om ervoor te zorgen dat er voldoende geld is voor de gedupeerden, en om alle mogelijke manieren aan te grijpen om Shell en Exxon hun deel te laten betalen. Ook voor de openstaande schademeldingen heeft Beckerman goed nieuws: 'Een deel van de schadeafhandeling ligt stil of wordt onterecht afgewezen. Onze voorstellen om deze schades snel en goed te beoordelen en niet te tornen aan het bewijsvermoeden zijn ook aangenomen.' Beckerman is blij met de steun: 'De Tweede Kamer is vandaag duidelijk. De Groningers moeten geholpen worden en de staat moet daarvoor zorgen.'

> SP-SUCCES: 11.000 'PARDONNERS' ALSNOG PASPOORT

In 2007 is met het 'generaal pardon' besloten om een groep van 27.000 mensen een Nederlandse verblijfsvergunning te geven. Mensen die door het systeem onmenselijk lang in onzekerheid waren gelaten. Elfduizend van hen wachten (veertien jaar later!) echter nog steeds op een paspoort. Ze kregen wel een verblijfsstatus maar geen paspoort. Hun zogenoemde naturalisatie werd met bureaucratische drempels tegengehouden door de regering. Daardoor zijn ze al die jaren behandeld als tweederangsburgers. Met alle problemen van dien: niet mogen stemmen, lastig werk of een stageplek vinden, problemen bij het afsluiten van een lening.

In februari kreeg SP-Tweede Kamerlid Jasper van Dijk de Tweede Kamer al mee met het voorstel dat hij samen met het CDA maakte: geef ze een paspoort. VVD-staatssecretaris Broekers-Knol vond dat deze mensen nog wel even konden wachten en wilde eerst onderzoek doen. Ook dat pikte Van Dijk niet: 'Het is al vier keer onderzocht. Daarom heb ik met het CDA een nieuwe motie ingediend, die oproept om de eerdere motie per direct uit te voeren. De Tweede Kamer is het daarmee eens. Na veertien jaar verdienen deze mensen eindelijk duidelijkheid.'

> CULTUUR GEEN MARKT

Om een slecht plan te keren is het soms al genoeg om een meldpunt te openen en een discussie aan te kondigen. In Leiden kwam het college snel tot inzicht toen de lokale SP daar met hulp van het CDA aan de bel trok over het plan om te gaan aanbesteden in de cultuursector. De bibliotheek, muzieklessen: de markt is geen plek voor zaken die voor iedereen toegankelijk moeten zijn. SP-raadslid Thomas van Halm is blij dat het college het plan terugtrekt: 'Uit ons meldpunt bleek al dat echt niemand op aanbesteding zat te wachten.' SP Leiden hoopt dat het college ook nog eens de aanbestedingen in de zorg wil heroverwegen.

foto Wiebe Kiestra

> KOBANI-PROCES

Voor de deur van de Turkse ambassade vormden kaarsjes op 26 april het getal 108. Precies het aantal leden van de Turks-Koerdische partij HDP dat op die dag voor de rechter moest verschijnen in het politiek gemotiveerde 'Kobani-proces'. Kobani is een stadje in Noord-Syrië, vlak bij de Turkse grens, waar Koerdische strijders tijdens de Syrische burgeroorlog maandenlang hevig strijd leverden tegen IS. Hoewel Turkije formeel onderdeel uitmaakt van de westerse coalitie tegen IS, steunde Erdogan in het geniep anti-Koerdische bewegingen van moslim-extremisten. Bij protesten tegen die

heimelijke steun hebben de Turkse politie en veiligheidsdiensten honderden mensen verwond, gedood of opgepakt. Onder hen ook de voormalige HDP-leiders Selahattin Demirtaş en Figen Yüksekdağ. Zij worden al jaren gevangene gehouden door de Turkse autoriteiten. Een vijftigtal SP'ers en Turks-Koerdische Nederlanders riep in Den Haag op tot hun vrijlating, met foto's van de politiek gevangenen in de hand.

Ook Eindhovenens SP-raadslid Murat Memiş en SP-senator Tiny Kox toonden er hun solidariteit. Twee jaar geleden pakten de Turkse autoriteiten Memiş, vanwege een

paar tweets, tijdens zijn vakantie op en hielden hem twee maanden gevangen. 'Pas na veel druk vanuit het Nederlandse parlement, op initiatief van mijn eigen SP, werd ik door de rechter vrijgesproken. Helaas zien we de laatste jaren dat politiek gemotiveerde rechtszaken tegen andersdenkenden toenemen in Turkije', sprak het raadslid de actievoerders toe.

Omdat de ambassadeur niet kwam opdagen, liet Kox een boodschap in zijn brievenbus achter: een recent aangenomen resolutie van de Raad van Europa. Hierin worden de Turkse autoriteiten opgeroepen om de rechtsstaat en de democratie te herstellen. 'De miljoenen stemmers op de HDP verdienen het niet dat hun leiders in de gevangenis worden gestopt', benadrukte Kox, die behalve de SP in de Eerste Kamer ook het linkse blok in de Parlementaire Assemblee van de Raad van Europa aanvoert. In die laatste rol wist Kox een resolutie aangenomen te krijgen die oproept Demirtaş per direct vrij te laten. De SP blijft solidair met de politieke gevangenen totdat zij hun vrijheid terug hebben. Memiş: 'Wij kiezen de dialoog en niet de intimidatie. Daarom zal onze strijd voor mensenrechten, persvrijheid én vrije meningsuiting voor iedereen doorgaan.'

> GRATIS KERNAFVAL

Opwekkers van duurzame stroom betalen zelf voor hun afval. Heb je een zonnepaneel, dan moet je ook voor het afval betalen als het paneel verwijderd of vervangen wordt. Wel zo eerlijk? Niet voor kernafval blijktbaar. De Europese Commissie deed een jarenlang onderzoek naar staatssteun door Nederland. Het blijkt namelijk dat de kernenergieproducent EPZ van kerncentrale Borssele níét betaalt voor het afval dat de centrale produceert. De Nederlandse staat betaalt daarvoor, via staatsbedrijf COVRA. En dat is staatssteun – nog los van het feit dat het (alweer) een ander licht werpt op de stelling dat kernenergie een goedkoop alternatief zou zijn voor duurzamere energieopwekking. Recent kwam via vrijgegeven documenten aan het licht dat het onderzoek van de Europese Commissie om geheime redenen is gestaakt. Wel zo eerlijk?

foto Paul Dijkstra / ANP©

> WEER SPOEDZORG IN DOKKUM

Goed nieuws uit de SP-afdeling Noardeast-Fryslân. Na de jarenlange protesten om streekziekenhuis Sionsberg in Dokkum te behouden, kan er nu gelukkig ook weer spoedeisende hulp geboden worden. Sinds april heeft Sionsberg weer een spoedpolikliniek en hoeven patiënten uit Dokkum en de regio niet meer naar ziekenhuizen verderop. Een uitstekend begin voor het terugbrengen van wegbezuinigde ziekenhuiszorg.

BREEK DE BANK MET

Wat begon als een idee ergens op een verstoopt internetforum, is nu een wereldwijde digitale markt. Cryptomunten zoals de bitcoin zijn hot en iedere dag komen er honderdduizenden kopers bij. Digitale valuta zijn een blijvertje, zegt SP-Tweede Kamerlid Mahir Alkaya. Hij pleit voor een veilig, niet-commercieel alternatief in overheidshanden.

TOEN DE BANKENCRIJSIS op het hoogtepunt was, kwam wereldwijd de vraag naar een alternatief voor het financiële systeem. Het vertrouwen in de banken en overheden was verdwenen. Een van de antwoorden op die vraag kwam in de vorm van bitcoin. Een digitale munt die werd onthuld door een zekere Satoshi Nakamoto, een alias waarvan het onduidelijk is of er een persoon of een collectief achter schuilgaat. In 2008 werd onder die naam op een cryptografie-forum een paper gepubliceerd met daarin het basisidee van de bitcoin en de werking van de software.

Het was ook in deze tijd dat SP-Kamerlid Mahir Alkaya besloot om de politiek in te gaan: 'De rekening van de crisis viel toen bij de gewone mensen en niet bij de bankiers. Er waren veel demonstraties tegen de bezuinigingen van het toenmalige kabinet en daarmee werd het een belangrijk moment in de politieke bewustwording van veel mensen. Bitcoin kon je toen zien als het digitale protest tegen de banken en tegen de overheid.'

Het idee achter de bitcoin bestaat uit twee belangrijke elementen. Ten eerste is deze geldsoort digitaal, omdat bitcoin alleen bestaat als software op computers. Daarnaast is bitcoin decentraal. Dat komt doordat de munt niet wordt uitgegeven door één organisatie maar wordt beheerd door een wereldwijd netwerk van computers. Dat beheren van de bitcoin en andere cryptomunten gebeurt buiten het zicht van banken en overheden om.

Beheer in de blockchain

Voor dat decentrale beheer is er een register nodig waarin alle transacties worden bijgehouden. Dit wordt de blockchain genoemd. Blokken aaneengesloten data waarin alles versleuteld staat opgeslagen. Dit kunnen betalingen zijn, maar ook andere overeenkomsten zoals contracten of diploma's.

Elke keer als er een transactie plaatsvindt, wordt er een ingewikkelde rekensom uitgevoerd door computers in het netwerk. Met die berekening wordt de controle uitgevoerd op de transactie. Vervolgens wordt de uitkomst van die berekening in de vorm van data toegevoegd aan de versleutelde blockchain en is de transactie voltooid. Omdat het geen register is op één centrale plek, maar er kopieën van dezelfde versie verspreid staan op computers in een wereldwijd netwerk, kan er dus nooit zomaar iets worden gewijzigd. Dit maakt de blockchain-technologie betrouwbaar en zorgt ervoor dat mensen er waarde aan durven toe te kennen.

Sinds de introductie van bitcoin is er veel gebeurd. De koers is hard op en neer gegaan, met flinke pieken door de jaren heen. Ook zijn er inmiddels zo'n vierduizend alternatieve cryptomunten bijgekomen. Hoe mensen met cryptovaluta omgaan, laat zich volgens Alkaya opsplitsen in twee kampen: 'Je hebt de *believers*, die echt de technologie en filosofie omarmen; en je hebt de mensen die snel geld willen verdienen. Zij doen mee aan de hype en blazen de bubbel verder op. Deze mensen zijn niet zozeer ideologisch en willen ook niet per se iets veranderen aan het financiële systeem.'

Raadsel voor Den Haag

Omdat cryptomunten zoals bitcoin een relatief nieuw verschijnsel zijn, wist de politiek lange tijd niet zo goed wat ze ermee aan moest. Toen in 2017 de bitcoin voor het eerst piekte, waren de reacties van veel Kamerleden volgens Alkaya dan ook wereldvreemd: 'Sommige partijen in de Tweede Kamer vroegen zich toen hardop af of we het niet gewoon moesten verbieden. Was het geen casinospel? Niet beseffend dat je het helemaal niet

'Bitcoin kon je aanvankelijk zien als digitaal protest tegen banken en overheden'

BITCOIN?

kan verbieden. Ja, je kan het bezit ervan strafbaar stellen. Dan zet je daar rechercheurs op en gooi je iedereen in de bak die de munten heeft. Dat is onwerkbaar en moet je niet willen. Je kunt het niet weren. Het is gewoon onderdeel van het internet en het gaat niet weg. Dat is belangrijk om vast te stellen.'

Sindsdien is het denken over cryptovaluta opgeschoven. Alkaya: 'In de afgelopen tweeënhalve jaar is de politiek gaan beseffen dat cryptomunten er nou eenmaal zijn, maar dat ze ook worden misbruikt. In die bewustwording hebben wij een rol gespeeld. Voor banken zijn er allemaal regels om bijvoorbeeld witwassen en terrorismefinanciering tegen te gaan maar met cryptovaluta kunnen die illegale zaken ook worden gedaan. Daarom moet je daar natuurlijk wel controles op zetten en dat is ook gebeurd.'

Hoewel die controles noodzakelijk zijn om illegale praktijken tegen te gaan, zijn ze volgens Alkaya wel doorgeslagen: 'De midden- en kleinbedrijven in de sector moesten dezelfde toezichtskosten gaan betalen als de grote banken. Die enorme kosten hebben ervoor gezorgd dat veel goedbedoelde bedrijven zijn omgevallen of ermee stopten. Dat was ook een interessant discussiepunt in de Kamer. Want hoe zorg je ervoor dat die technologische innovatie, die ontwikkeling, niet in de kiem wordt gesmoord? Die discussie hebben wij ook aangejaagd, want uiteindelijk zijn het de gevestigde commerciële banken die er baat bij hebben om die ontwikkeling tegen te houden.'

De macht van de banken

Op dit moment bezitten slechts drie commerciële banken 85 procent van de Nederlandse markt. Wat Alkaya betreft is dat een groot probleem: 'Daardoor zijn ze *too big to fail*. Als het goed gaat dan doen ze alsof ze een commerciële partij zijn. Dan worden er miljarden winst gemaakt en hoge bonussen uitgekeerd. Maar de consequentie daarvan, namelijk dat je failliet kan gaan op het moment dat je er een potje van maakt, dat kan niet. Want we zijn als samenleving te afhankelijk van die banken. Daarom opereren die banken met een soort impliciete overheidsgarantie, waardoor ze onverantwoorde risico's nemen. Ze weten dat de overheid ze toch wel weer komt redden met belastinggeld, zoals we hebben gezien bij de bankencrisis.'

Als je zegt dat je een alternatief wil voor de commerciële banken, wijzen veel mensen op het depositogarantiestelsel. Een soort publieke verzekering

'Mensen die snel geld willen verdienen blazen de bubbel op'

voor als banken failliet gaan. Valt een bank om dan hebben spaarders recht op een vergoeding tot 100.000 euro, die wordt betaald door de overheid. Voor munten als de bitcoin geldt deze regeling niet. Tegenstanders zien hierin een argument om juist voor de banken te kiezen en zo spaarders te beschermen.

Alkaya ziet dat anders: 'Dat we een publieke verzekering voor spaargeld bij banken hebben, laat al zien hoe wankel het systeem is. Na de bankencrisis was er een parlementaire commissie die al zei dat het depositogarantiestelsel moet worden afgebouwd of in ieder geval verlaagd. Maar dat is niet gebeurd, want commerciële banken hebben er veel te veel profijt van.'

Natuurlijk is het wel belangrijk dat het geld van mensen veilig is. Dit kan volgens Alkaya echter veel makkelijker worden georganiseerd: 'Dat stukje garantie, dat je wil dat je spaargeld veilig is, dat kan je ook bij de overheid kwijt in plaats van dat je het aan een commerciële partij moet geven en er dan een soort publieke verzekering bij regelt. Waar mijn strijd om gaat, is dat we juist een publieke digitale infrastructuur voor betalingen krijgen. Een digitale munt die niet commercieel is.'

'Bitcoin heeft laten zien dat de technologie er is om buiten de banken om veilig transacties te kunnen doen'

Door de sterk wisselende koers, het vervuilende karakter (zie kader) en de grootschalige speculatie is bitcoin niet uitgegroeid tot een realistisch alternatief voor het betaalverkeer dat nu via de commerciële banken plaatsvindt. De blockchain-technologie achter de munt biedt volgens Alkaya echter wel kansen: 'Dat grote bedrijven nu ook instappen in cryptovaluta en dat de koers zo opgeblazen wordt, is wel het bewijs dat de technologie achter de cryptomunten zich bewezen heeft. Dat is voor mij ook het belangrijkste wat bitcoin en andere digitale munten laten zien. Dat er een manier is om buiten de commerciële banken om, met robuuste technologische mogelijkheden, het betalingsverkeer op een moderne manier te organiseren. Daar hebben we geen commerciële banken meer voor nodig.'

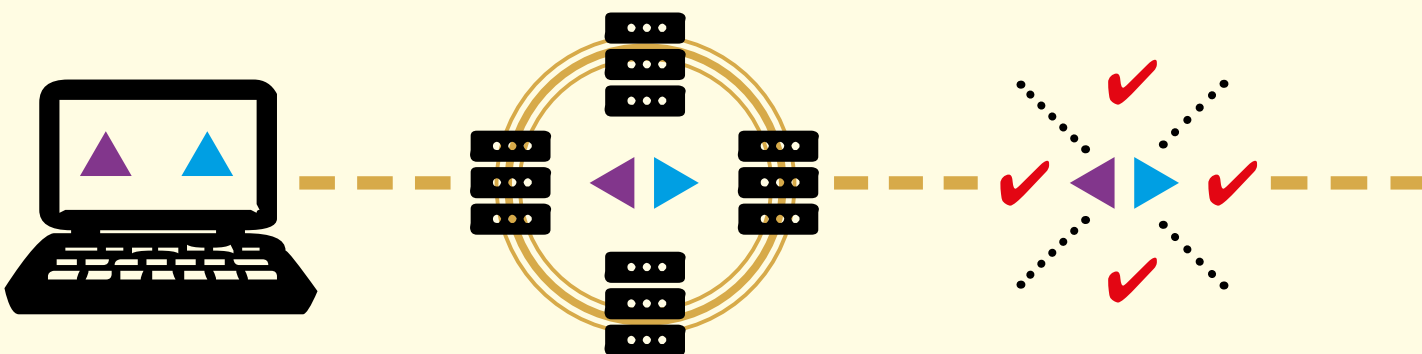
De publieke bank

Als alternatief voor het huidige wankele stelsel, heeft Alkaya eerder al plannen aangedragen in de Tweede Kamer: 'Wat ik zou willen is een veilige publieke bank, waar je geld niet wordt gebruikt om beleggingen mee te doen. Die bank is 100 procent veilig. Daar hoeven dan ook geen hele dure managers te werken die topbonussen verdienen. Een soort saaie publieke functie waar mensen hun geld kunnen neerzetten.'

De positie van de banken moet met dit plan volgens Alkaya flink afnemen: 'Jarenlang was contant geld de verantwoordelijkheid van de overheid. Die publieke dienst hebben we overgedragen aan commerciële banken, waardoor die onmisbaar zijn geworden. Dat wankele systeem repareren we dan vervolgens weer met een depositogarantiestelsel dat mensen via de belasting zelf betalen. Van dat stelsel moeten we echt af.'

Het omarmen van de technologie achter de cryptomunten is wat Alkaya betreft essentieel: 'Bitcoin

ZO WERKT EEN TRANSACTIE IN DE BLOCKCHAIN

• Iemand vraagt een transactie aan

• De aanvraag wordt verstuurd naar een netwerk van computers

• Dit netwerk controleert de transactie op basis van een complexe berekening

heeft laten zien dat de technologie er is om buiten de banken om op een veilige manier transacties te kunnen doen. Maar de nadelen van die munt zijn tegelijkertijd veel te groot. Als de overheid geen veilig en publiek alternatief gaat organiseren dan komen er andere commerciële partijen die erop gaan duiken. Dan krijg je een facebookmunt waar je helemaal geen invloed op hebt. Dat moeten we absoluut willen vermijden.’

Digitale toekomst

De komende jaren zou Alkaya zomaar eens zijn zin kunnen krijgen. De Nederlandse Bank en ook de Europese Centrale Bank denken hard na over de ontwikkeling van een digitale munt die ook door consumenten te gebruiken is. De overheid zou dan een publieke munt uitbrengen die een alternatief zou kunnen zijn voor de commerciële banken. Wel de voordelen van de Blockchain-technologie, maar dan veilig en wel te gebruiken als betaalmiddel in het dagelijkse leven.

Of dat ook echt zo zal uitpakken als Alkaya het voor zich ziet, hangt nog van een aantal dingen af: ‘Het risico is nu dat het Europees geregeld wordt en dat de banken daar veel invloed op het beleid hebben. Een publieke digitale munt kan je op verschillende manieren organiseren. Wat mij betreft moet het dan een publieke organisatie zijn die dat uitgeeft en beheert. Je hebt ook organisaties, waaronder die banken, die zeggen dat die munt wel via hun kan. Als je dan regels krijgt dat een digitale publieke munt alleen via commerciële banken verhandeld kan worden, dan vraag ik me af of we daar heel veel mee opschieten. Dan blijft die onaantastbare positie van commerciële banken in stand. Ik ga goed in de gaten houden hoe die discussie verloopt.’ •

tekst Xander Topma

‘Een facebookmunt waar je helemaal geen invloed op hebt, moeten we absoluut vermijden’

VERVUILER ONDER DE VALUTA

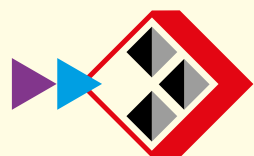
Bitcoin is verreweg de populairste cryptomunt. Omdat het onderhouden van het Blockchain-netwerk veel rekenkracht van computers vraagt, kost dat enorme hoeveelheden stroom. Inmiddels wordt er voor het beheren van bitcoin al net zoveel elektriciteit verbruikt als het totale energieverbruik van Nederland. En omdat de computers die het rekenwerk uitvoeren vaak worden geplaatst in landen waar de stroom goedkoop is, gebeurt dit vrijwel niet op een duurzame manier.

De community achter bitcoin probeert hier met de ontwikkeling van een zogenoemd *lightning network* een oplossing voor te vinden. Daarmee zouden er meer transacties moeten kunnen plaatsvinden, tegen hetzelfde energieverbruik. Voorlopig is deze oplossing echter nog in een experimentele fase en is het nog de vraag of deze ook echt gaat bijdragen aan het wegnemen van het energieprobleem.

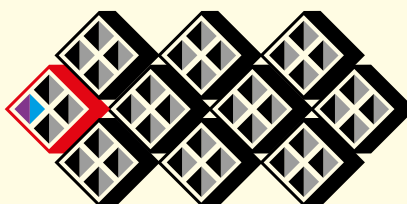
Privacy

Een andere grote bedenking, behalve energiegebruik, is dat de technologie helemaal digitaal is. Hoewel de blockchain zelf nog nooit gehackt is en het zo in elkaar steekt dat daar weinig angst voor is, geldt dat niet voor diensten die met bitcoin werken. Het vormt - net als ‘gewone’ digitale betalingen - een privacy- en daarmee veiligheidsgevaar voor bijvoorbeeld activisten en mensen die in een dictatuur leven. De geschiedenis leert dat oncontroleerbare transacties mensenlevens kunnen redden.

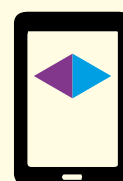
- Een transactie kan een overdracht van bijvoorbeeld geld, contracten of diploma's zijn

- Zodra de transactie bevestigd is, wordt deze gecombineerd met andere transacties en samengevoegd in een nieuw blok data voor het register

- Dit blok wordt dan permanent toegevoegd aan de bestaande Blockchain en kan niet meer worden gewijzigd

- De transactie is voltooid

SPLINTERNIEUWE SP-LEDEN STELLEN ZICH VOOR

AANGENAAM!

Direct na de eerste exitpoll sloten tientallen nieuwe leden zich aan. Kort daarna volgden er nog eens honderden. Enthousiaste nieuwe SP'ers, zoals Sam en Jerry.

tekst Xander Topma
foto's Anouk Pross

De Meppeler JERRY VENEMAN is 49 jaar. Hij is postbezorger, fanatiek hardloper en ook groot muziek liefhebber.

› **Waarom werd je lid?**

'Partijen die nu in het kabinet zitten, zijn verantwoordelijk voor de toeslagenaffaire. Maar juist de SP, die dat probleem aan de kaak heeft gesteld, verliest zetels. De partij die hoofdverantwoordelijk is voor dat schandaal boekt ondertussen winst. Dat kon ik niet met elkaar rijmen. Lid worden is stap één.'

› **De uitslag voelde oneerlijk?**

'Ja. Het ging niet meer om de inhoud maar om Rutte die zo leuk op z'n fiets naar het werk ging en lekker een appeltje at, terwijl hij gewoon een grote bak ellende achterlaat. Daar maakte ik me echt boos over. Ik wilde me verbinden. Het is toch anders dan dat je op een partij stemt en het daarna weer een beetje vervliegt. Eigenlijk wilde ik het officieel maken. Samenwonen is ook leuk tot op een bepaald moment maar dan wil je toch wel die extra stap zetten.'

› **Ben je altijd al politiek geïnteresseerd?**

'Ik kom uit een rood nest. Mijn vader was lid van de PvdA en daar heb ik ook lang op gestemd. Maar zoals veel mensen kon ik dat echte socialistische geluid niet meer terugvinden. Toen heb ik de switch gemaakt.'

› **Wat verwacht je van je lidmaatschap?**

'Eerst vooral meer inzicht in de politiek. Ik zie mezelf geen politieke functie bekleden, daar ben ik de persoon niet voor. De eerste scholing waar ik aan ga meedoen staat al in de planning. Als ik iets over politiek hoor dan denk ik daar altijd nog goed over na. Door lid te worden verplicht ik mezelf ook om me er meer in te verdiepen.'

› **Ga je ook mee de straat op?**

'Volgend jaar met de campagne wil ik wel meedoen, met mensen in gesprek en dingen uitdelen. Ik ben heel erg goed in vriendelijk lachen dus dat komt vast van pas.'

SAM KUPPENS (18) woont sinds twee maanden in Nijmegen en studeert *Learning and Development*.

› **Waarom werd je lid?**

‘Mijn vader en ik zagen de exitpoll en konden er niet bij dat de SP zetels had verloren. Ik dacht: ik kan er zelf ook meer aan doen. Lid worden is de eerste logische stap.’

› **Is politiek je met de paplepel ingegoten?**

‘Niet echt. Mijn vader vroeg waar ik op had gestemd en ik zei SP. Toen vertelde hij daar ook al heel lang op te stemmen en besloten we allebei lid te worden.’

› **Waarom SP?**

‘Het moet anders in Nederland. De standpunten van de SP, zoals het afschaffen van het leenstelsel voor studenten en dat de partij af wil van marktwerking in de zorg, vind ik heel mooi. Voor een eerlijk Nederland. Dat we het voor elkaar en met elkaar moeten doen en dat iedereen, ongeacht je achtergrond, dezelfde kansen krijgt. De SP is daarin uniek onder politieke partijen.’

› **Wat wil je bereiken met je lidmaatschap?**

‘Eerst wil ik me inlezen en ik kijk ook vaak naar debatten en digitale themabijeenkomsten van de SP. Zo wil ik me verdiepen en dan actief worden. Hoe weet ik nog niet precies, maar het lijkt me interessant om ook in de lokale afdeling rond te kijken.’

› **Leeft politiek in je omgeving?**

‘Als ik zeg dat ik politiek interessant vind dan vindt iedereen me eigenlijk een beetje een nerd. Maar als ik het uitleg, snappen ze het wel. Politiek gaat immers ook over mijn toekomst. Politieke partijen zouden met campagnes beter aan kunnen sluiten bij de belevingswereld van jongeren. Het kan echt heel leuk en interessant zijn.’

› **Hoe bevallen je eerste weken?**

‘Ik zit in de whatsappgroep van de SP-jongeren. Er worden veel linkjes gedeeld naar dingen die interessant zijn om te kijken of te lezen. Daar word ik echt vrolijk van.’

TRUCKER SOPHIE

Toen Sabine van Wechem Sophie van Dalen toevallig tegenkwam, vroeg ze of ze een fotoserie van haar mocht maken. Waarom Sophie? Omdat zij een van weinige vrouwelijke vrachtwagenchauffeurs in ons land is. Van Wechem: 'Ik betrapte me op mijn eigen vooroordelen.'

SABINE VAN WECHEM is een van de inmiddels vier winnaars van de Paul Peters Fotoprijs. Een initiatief van de SP, als eerbetoon aan de in 2017 overleden Paul Peters, organisator bij de partij én onversaagde fotograaf bij talloze manifestaties van de SP. De prijs is in vier jaar uitgegroeid tot een onlosmakelijk onderdeel van de Zilveren Camera. Winnaars zetten deze erkenning voor kwalitatief hoogstaande sociale fotografie maar al te graag op hun cv.

Ook Sabine van Wechem, die in 2019 triomfeerde met een indringende reeks portretten van de dakloze dichter Hilmano en zijn vriendin Iris, koestert haar eerste plaats in de competitie. 'In het jaar dat ik won, ben ik cum laude afgestudeerd aan de Fotoacademie. Ik merkte al fotograferend dat mijn hart ligt bij geëngageerde fotografie, bij werk van de lange adem. Mijn voorkeur gaat uit naar het vastleggen van de levens van mensen aan de rand van de maatschappij. Ik wil de

buitenbeentjes een gezicht geven en hen zo goed en respectvol mogelijk vereeuwigen. Dat kan alleen als ik er ruimschoots de tijd voor neem.'

Al tijdens haar studie dook Van Wechem onder in de favela's van Rio de Janeiro. Daar verbleef ze zelfs twaalf weken permanent onder 'soms best dreigende omstandigheden' – om uiteindelijk een prangende serie over de bewoners af te leveren. Opvallend is de manier waarop zij de mannen en vrouwen in hun waarde laat. Hoe zij laat zien dat ook in de sloppenwijken, naast alle ellende, momenten van liefde, geluk en saamhorigheid bestaan.

De met de Paul Peters Fotoprijs bekroonde fotodocumentaire over het Amsterdamse outcastduo Hilmano en Iris was eveneens

FOTO
PRIJS **PAUL
PETERS**

het resultaat van behoedzame toenadering en een lange reeks bezoeken. Gaandeweg won zij hun vertrouwen, al is dat, zo zegt Van Wechem, 'nooit het doel op zich'.

'Ik vind het gewoon prettig om een beetje rond te hangen en te rommelen bij mensen. Je leert elkaar beter kennen en groeit naar elkaar toe. Zo ontstaan een zekere intimiteit en vriendschap en kan ik tot de kern doordringen. Hilmano gaf zich vrij snel bloot, bij Iris duurde het wat langer. Ik zag gaandeweg hoe zij in hun kleine wereldje hun eigen vrijheid vonden, hoe ze ruzie maakten én van elkaar hielden – ondanks de extremiteiten, de pijn en de afhankelijkheid. Zo kon ik met mijn foto's het stereotiepe beeld dat de meesten van ons hebben van drugsverslaafden doorbreken.'

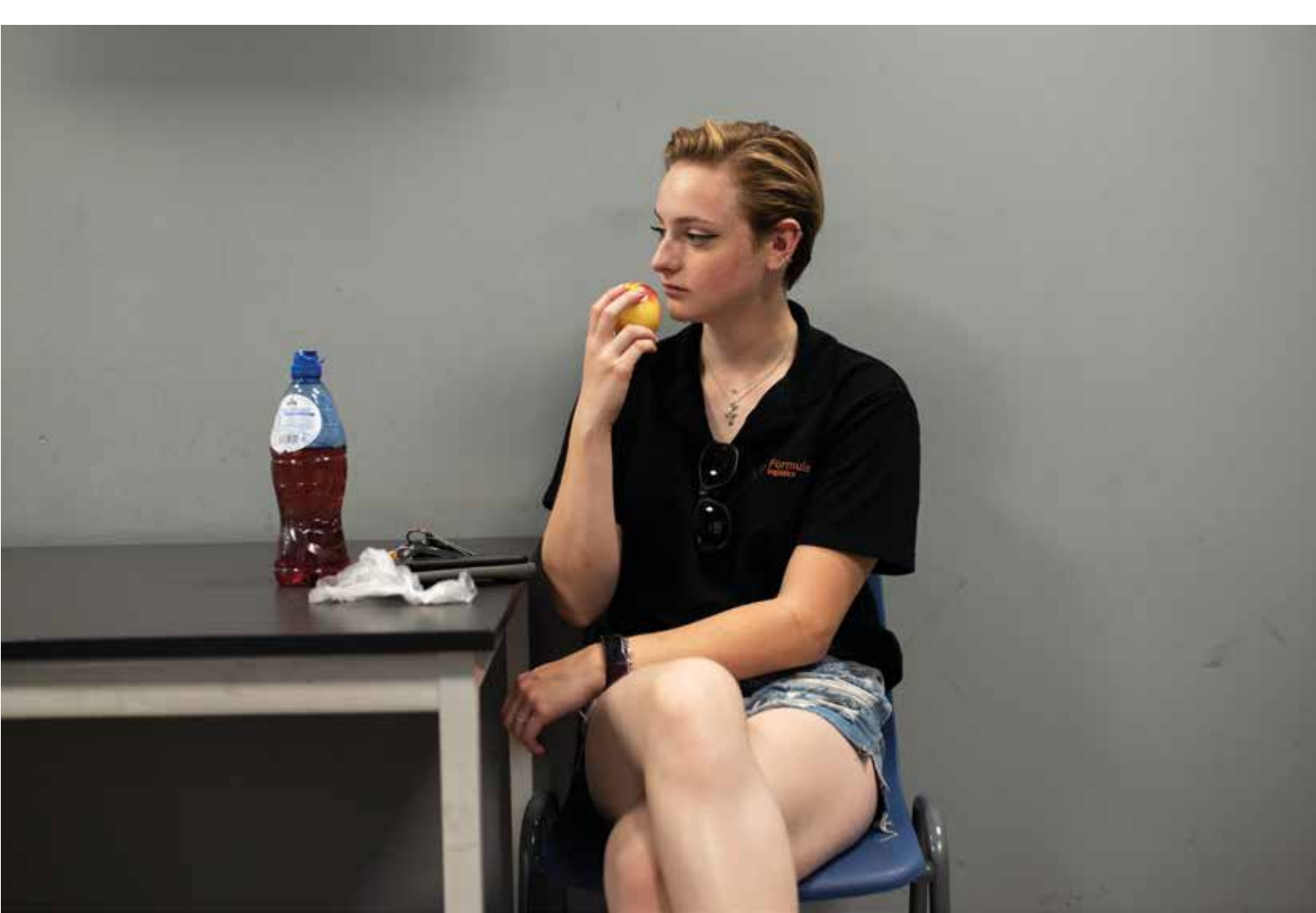
Inmiddels is Sabine van Wechem alweer anderhalf jaar werkzaam als stagiair bij de Volkskrant, waar zij ook wordt ingezet voor snellere, journalistieke klussen. Dat viel haar in het begin niet altijd even gemakkelijk. 'Als fotojournalist krijg je een afgeronde opdracht en moet je, onder tijdsdruk, altijd met iets thuiskomen. Ik denk dat ik het nu aardig onder de knie heb en ik doe het graag.'

Als het even kan, laat de Amsterdamse zich leiden door toeval in plaats van iets van tevoren te bedenken. Ze was 'op pad voor de krant' en moest bij Eindhoven stoppen om te tanken. 'Ik betrapte me op mijn eigen vooroordelen. Er liep een meisje rond, een leuk grietje, en ik ging ervan uit dat ze in het tankstation werkte. Wat bleek? Ze was een trucker en ging achter het stuur van een enorme vrachtwagen zitten.'

Toen Van Wechem dat zag, had ze hét onderwerp te pakken voor de vrije fotoserie die ze mocht maken als onderdeel van de Paul Peters Fotoprijs. Ze maakte nader kennis met de negentienjarige Sophie van Dalen en vroeg of ze haar mocht fotograferen. Dat was het begin van wat een mooie fotoserie over 'een meisje in een mannenwereld' zou worden. Wat zegt Van Dalen daar zelf over? 'Om in zo'n grote truck te mogen rijden, geeft mij een machtig gevoel.' Van Wechem: 'Het toeval heeft ervoor gezorgd dat onze paden elkaar kruisten.'

tekst Robin Bruinsma
foto's Sabine van Wechem

LINKSVOOR **‘IK WIL ALLES GEPROBEERD HEBBEN’**

Wie de 17-jarige Jelle van der Vliet zelf wil horen, moet op vrijdagavond even afstemmen op Radio Delta. *Bounce* (stuiter) heet zijn programma. Toepasselijk. Toen hij 15 was meldde hij zich al bij de SP en hij was vier jaar daarvoor al betrokken bij de oprichting van de Osse jeugd-gemeenteraad. Nu volgt hij de scholing lokale politiek en denkt over een plaatsje op de lijst.

tekst Diederik Olders
foto Karen Veldkamp

› **Waarom wordt iemand zo jong politiek actief?**

‘Ik heb jeugdrema en weet dus hoe de zorg werkt. Het draait om geld of om wat gemakkelijk is voor de verzekeraar. Vlak na elkaar kreeg mijn moeder leukemie en overleed mijn vader. Dat heeft mijn houding in het leven veranderd. Ik wilde wat veranderen, maar kon nog niet stemmen. Dus lid worden en aan de slag.’

› **Ook buiten de politiek. Wat is Gezellig Gespuis?**

‘Met jongeren van het gehandicapten-zwemmen wilden we wat gezelligheid organiseren. Je hebt immers ook steun aan elkaar. We vonden een plek in het jongeren centrum. Toen het potje van de ouders opraakte hebben we met welzijnsorganisatie Ons Welzijn gepraat. Die organiseren het nu en ik ben er vrijwilliger. Gezellig Gespuis komt eens in de maand bij elkaar. Nou ja, niet in coronatijd.’

› **En dan ook nog radio-dj.**

‘Ja, dat is mijn grote hobby. Elke vrijdagavond Nederlandstalige muziek en muziek uit de jaren zeventig en tachtig. Ik vind het mooi om mensen uit de omgeving te interviewen, soms artiesten. Het lijkt me leuk om bij de gemeenteraadsverkiezingen lijsttrekkers uit te nodigen, zodat het voor jongeren gaat leven.’

› **Doe je ook af en toe rustig aan?**

‘Haha, ja dat is wel het gevaar bij mij. Dat krijg je als je idealist én perfectionist bent. Hard werken en jezelf niet verliezen: dat wil ik kunnen als ik later groot ben. Nu wil ik vooral alles geprobeerd hebben. Ik pak mijn rust wel door vaak te wandelen met mijn hond Sky, mijn maatje.’ •

SP NEEMT PENSIOENWET OVER VAN 50PLUS

SP-Kamerlid Bart van Kent gaat verder met de pensioenwet die oud-50PLUS-Kamerlid Corrie van Brenk voorbereidde. Want de SP gaat voor de inhoud: in dit geval voor eerlijke pensioenen.

PENSIOENFONDSEN keren pensioenen uit. Het vermogen dat ze nu hebben, gebruiken ze voor uitkeringen én om te beleggen. Als ze genoeg hebben, kunnen pensioenen meestijgen met de prijzen. Als ze te weinig hebben, kan er zelfs gekort worden. Maar hoe bepalen ze hoeveel ze hebben?

Dat doen ze door:

- a. te kijken hoeveel vermogen ze nu hebben
- b. te bepalen hoeveel pensioenen ze moeten uitkeren de komende jaren
- c. te schatten hoeveel winst ze op hun beleggingen zullen maken.

De discussie gaat nu vooral om c. Verwachten ze veel beleggingswinst, dan kan er meer uitgekeerd worden. Maar hoe bepaal je wat de *verwachte* winst op beleggingen is? Daar heeft de overheid de *rekenrente* voor uitgevonden: een soort veilige schatting van wat beleggingen opbrengen. Die rekenrente is gekoppeld aan Europees rentebeleid. Daardoor is die rekenrente al jarenlang extreem laag. Van Kent: 'Pensioenfondsen moeten zich verplicht arm rekenen van de overheid. Ook al hebben ze bijna 1900 miljard euro in kas; ze moeten doen alsof ze arm zijn, vanwege de regels waarmee ze moeten rekenen. Het gevolg is dat de pensioenen al meer dan tien jaar niet meestijgen met de prijzen en soms zelfs verlaagd zijn.'

Om dit te veranderen, deed Van Kent al eerder voorstellen. Ook Corrie van Brenk, tot voor kort Kamerlid voor 50PLUS, ging ermee aan de slag en schreef een wetsvoorstel. Van Kent: 'De nieuwe fractie van 50PLUS wil er niks meer mee doen. De SP wel!' Van Kent vertelt dat uit de notulen van de gesprekken met de informateur bleek dat 50PLUS meer de kant op wil van D66. Van Kent: 'Als 50PLUS onze ouderen niet wil helpen, dan doen wij het wel.'

De Raad van State heeft al een advies gegeven over het voorstel, dus de debatten

SP-Kamerlid Bart van Kent krijgt de initiatiefwet overhandigd van Corrie van Brenk.

'Deze wet maakt de pensioenen een stuk eerlijker'

en daarna de stemmingen kunnen beginnen. Dat kan een half jaar duren. Maar er was toch een pensioenakkoord waarmee dit probleem zou zijn opgelost? Van Kent: 'Dat zit lastig in elkaar. In het akkoord proberen ze om die rente heen te redeneren. Er wordt geen harde toezegging meer gedaan over het pensioen dat je krijgt. Daardoor wordt de rekenrente minder belangrijk. Zo krijg je minder zekerheid. Toch is het aanpassen van de rekenrente nu een goed idee, want daardoor stijgt meteen de kans op hogere pensioenuitkeringen en daalt de kans op kortingen.'

Mogen pensioenfondsen zich nu dan rijk rekenen in plaats van arm rekenen? Van Kent: 'Nee, deze wet legt een heel voorzichtige bodem voor de rekenrente. Het is nog steeds minder dan de échte rendementen die pensioenfondsen maken. Die halen op lange termijn gemakkelijk 6 procent rendement. Vandaar dat de pensioenpot in tien jaar verdubbelde. Deze wet maakt de pensioenen een stuk eerlijker. Voor gepensioneerden nu én voor gepensioneerden van de toekomst.' •

tekst Diederik Olders • foto Maurits Gemmink

ASBEST IN COSMETICA

Vol interesse las ik het artikel Asbest in cosmetica (Tribune april). Ik werk als zzp'er en ben visagiste/styliste van beroep. Eerder ben ik werkzaam geweest in verschillende laboratoria en in de procestechniek dus ik heb ook zeer ruime kennis op het gebied van de chemie. Sinds de jaren negentig zag je steeds meer bedrijven flink bezuinigen op personeel en de werkdruk opvoeren, waarna de analyses minder nauwkeurig werden, mede door goedkopere apparatuur ook. Eerder werden bedrijven vaak door een overheid extra gecontroleerd door zelf analyses te laten uitvoeren vanaf delfstof tot product. Hierop is steeds meer bezuinigd omdat de overheid zich teruggetrokken heeft en bedrijven eigen research-bedrijven inhuren. Bedrijven gingen steeds meer commercieel denken, werkten met steeds goedkopere producten en verplaatsten uiteindelijk

de productie naar landen zoals China. In het begin is het goed gegaan door binnen de EU bepaalde stoffen te verbieden in cosmetica en de verplichting om alle ingrediënten zorgvuldig in volgorde van hoogste tot laagste concentratie te vermelden op de verpakkingen. Nu kunnen de regels en wetgeving van de EU omzeilen door goedkoop producten in te voeren van andere werelddelen. Er wordt steeds meer cosmetica ingevoerd via Ali Express bijvoorbeeld, waarbij toch de verboden producten en bestanddelen bij ons terecht kunnen komen. Reden: men wil alles zo goedkoop mogelijk hebben. Vaak worden de bestanddelen niet goed vermeld of worden ze in een andere naam bij het product vermeld waardoor men flink misleid wordt. Uiteindelijk kan men een zeer hoge prijs betalen voor deze goedkope meuk die men invoert! We moeten gaan nadenken bij wat we gebruiken en onze producten gaan nakijken waar ze vandaan komen voordat we deze aanschaffen.

Ook is het belangrijk dat onze overheid weer controles gaat uitvoeren bij de bedrijven om te controleren of ze zich houden aan de regels en wetgeving, ook omdat er dan daadwerkelijk onafhankelijk onderzoek wordt uitgevoerd.

Katinka Jarabik, Sittard-Geleen

HUMOR

Ik moet zeggen: enig gevoel voor humor kan de redactie van Tribune niet worden ontzegd, door in het aprilnummer na het artikel dat wanhopige sekswerkers om steun schreeuwen, op de volgende pagina een artikeltje te plaatsen onder de (sub-) titel: Heel Holland wipt...

Jos van der Kolk, Erica

**DOORLOPENDE MACTHTIGING
BON OM LID TE WORDEN**

naam : Socialistische Partij (SP)
 adres : Snouckaertlaan 70
 postcode : 3811 MB woonplaats: Amersfoort
 land : Nederland incassant ID: NL86ZZZ403462460000
 kenmerk machtiging (in te vullen door SP):
 reden betaling : betaling contributie

Door ondertekening van dit formulier geeft u toestemming aan de SP om doorlopende incasso-opdrachten te sturen naar uw bank om een bedrag van uw rekening af te schrijven wegens contributie en aan uw bank om doorlopend een bedrag van uw rekening af te schrijven overeenkomstig de opdracht van de SP. Als u het niet eens bent met deze afschrijving kunt u deze laten terugboeken. Neem hiervoor binnen 8 weken na afschrijving contact op met uw bank. Vraag uw bank naar de voorwaarden.

Ja, ik word lid van de SP. Ik ontvang een welkomstgeschenk en bovendien krijg ik elke maand het nieuws- en opinieblad De Tribune in de bus. Ik kies voor de volgende kwartaalbijdrage:

€ 5,00 (minimum) € 7,50 € 10,00 € 12,50 € 15,00 anders: € _____

naam : _____ voorletters: _____ m/v _____

roepnaam : _____

adres + huisnr : _____

postcode : _____ woonplaats: _____

land : _____ geboortedatum: _____

email : _____

telefoon : _____ mobiel: _____

IBAN (rekeningnr.) : _____ bank identificatie (BIC)*: _____

plaats en datum : _____ *geen verplicht veld bij Nederlands IBAN (rekeningnr)

handtekening : _____

Tribune 05-2021

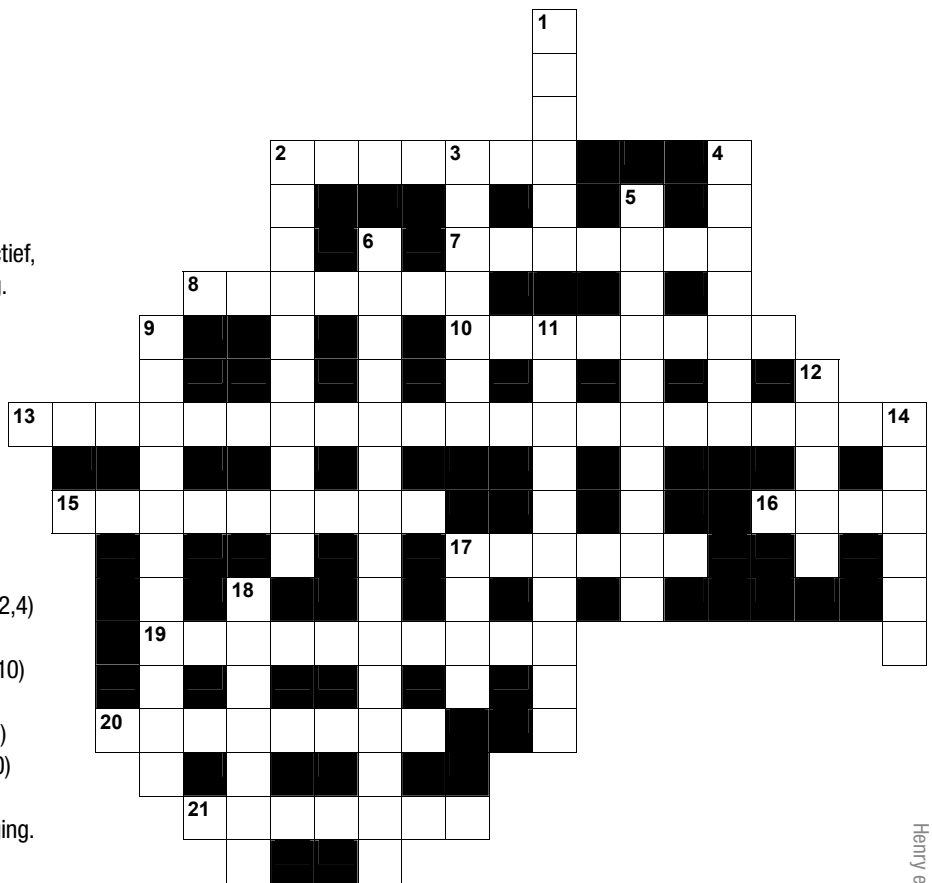
CRYPTOGRAM

Horizontaal

- 2 Overnachtingsplek voor financieel directeur. (7)
- 7 Opdracht duurt 24 uur. Je hebt er een klus aan. (7)
- 8 Krijgt het kind om niet over te gaan. (7) - 10 De zaak is actief, en hip! (2,6) - 13 Sex alom zorgt voor positieve globalisering. (10,11) - 15 Zoogdieren slaan spelend hun slag, in de hoofdstad. (9) - 16 Geometrisch vrij emotioneel. (4)
- 17 Lijkt een jasje van een trompettist. (6) - 19 Is binnenkort getrouwd. (10) - 20 Dat smaakt naar meer, het kinderen krijgen. (8) - 21 Fluitist speelt bemiddelaar op het sportveld. (7)

Verticaal

- 1 Het ideale etmaal om een tintje op te doen. (6)
- 2 (geen?) Goede combinatie: leesvoer en parasiet. (10 en 4,2,4)
- 3 Grondslag van uw slaapplek: kussen, laken of matras. (7)
- 4 Op gezette tijden. (7) - 5 (aan de grens van) Zuid-Afrika. (10)
- 6 Tot wedloop geworden godsdienstige oefening. (15)
- 9 Evident deel van de nobiliteit in het periodiek systeem. (11)
- 11 (granaat)Inslagen zorgen ook op de maan voor gaten. (10)
- 12 Een land vol hete saus. (5) - 14 Kleding is, ongeveer, verdwenen. (6 en 3,3) - 17 Geheim agent van de vakvereniging. (4) - 18 Van de wereld losgekomen? Dat is pervers! (7)

Henry en Lucas, © FLW 2021

En de stoeltes zijn er al voorgekleurd! (1 van 5)
 Pieter's voorkeursstemmen negeren? Slecht plan. (1 van 7; achternaam)
 1,5m is lastig voor een ... wezen. (3 van 7)
 Moeten we het ook nog over eens worden. (8 van 9, of 3&4 van 8)
 En wie vonden wij op 50, als ... ? (5 van 9)
 Wat heeft zij daar vast? Geheime ... (1 van 7)
 Universeel werktuig. (1 van 4)
 Ach er zijn ergere puzzels. Van hem toch? (5 van 5)
 Er is ook een publieke, van wat u nu leest. (2 van 7)
 En dan zij nog...niet overal hoog in het ... (3 van 7)
 Dit is formeren in elk geval niet. Misschien een lange? (1 van 1)
 Staat nog steeds onder druk. Blijft het betaalbaar? (2 van 4)

ZINNEBEELDING

Opdracht

U ziet 12 beelden, veelal passend bij een thema. Gebruik de in willekeurige volgorde geplaatste Hints in de Tabel om, via de beelden, de gevraagde woorden te achterhalen. De volgorde van de oplossingsletters is van linksboven in de tabel (rij 1, kolom 1 = 1-1; dan een naar rechts = 1-2; dan 1-3; 1-4; 2-1; 2-4 enz.) naar rechtsonder (4-4). Er zijn dus 12 letters voor, in dit geval, 1 woord. Tussen de haakjes staat de plaats van de oplossingsletter binnen het woord. De 'lange ij' is 1 letter ('y'). Veel plezier!

OPLOSSING CRYPTOGRAM

Horizontaal

- 3) Opkloppen 7) Servicekanon 9) Overgordijn 10) Lama 13)Verbandschaar 15) Tunnel 16) Zwaaiend 18) Kortingsbon 19) EXE 20) Loonstop.

Verticaal

- 1) Sieraad 2) Op de goede weg 4) Persverklaring 5) Luiertas 6) Woonkazerne 8) Kakbuurt 11) Avondklok 12) Prediker 14) Chatbox 17) Mist.

66	#11	150	75	2021	727	3.1
06-12	<16	>3.2	22-10-72	8/2/7	0,14 %	€19 mln
45/2	.two	5+ (3x5)	Nr. 11	1x4x9	008	101 jr
Ch. 4	1918-1928	12-12-17	50-740	1996	16,6 %	3D2
2010	2012	2017	Pag. 37	van 3 tot 5	-22"	FF00
FF XI	22 BC	BBC 2	13-12-17	1-6-21	11-12-17	6-1-21
75+	v.2c	Anno 1400	1-2-6	div 3	.0 (0)	7z

OPLOSSING NUMMERPLAATJE

÷ oftewel 'deeltaken' (een van de varianten)

De winnaar van de aprilpuzzel is Martine Meester uit Abbekerk.

Stuur uw oplossing van een puzzel naar keuze vóór 26 mei naar de puzzelredactie van de Tribune; Snouckaertlaan 70, 3811 MB Amersfoort of tribunepuzzel@sp.nl Vergeet u niet uw naam en adres te vermelden? Onder de inzenders van een goede oplossing wordt een gesigneerd boek verloot uit de SP-boekenstal.

THEO DE BUURTCONCIERGE

